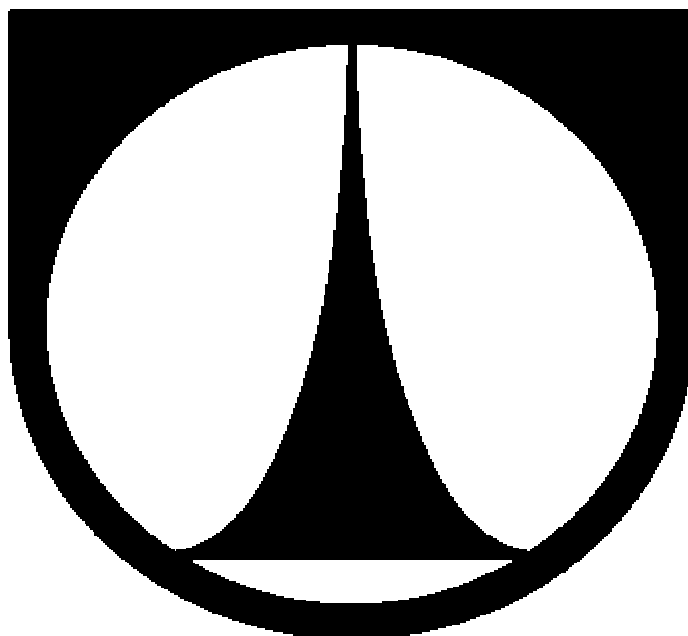

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI
Ekonomická fakulta

DIPLOMOVÁ PRÁCE

2013

Bc. Hana Profousová

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI

Ekonomická fakulta

Studijní program: B 6028 Ekonomika a management

Studijní obor: Podniková ekonomika

Analýza využívání jednotlivých zdrojů financování podniky v České republice

Analysis of the use of particular corporate financing sources in the Czech Republic

DP-EF-KFÚ-2013-39

Bc. Hana Profousová

Vedoucí práce: Ing. Lenka Strýčková, katedra financí a účetnictví

Konzultant: Ing. Jaromír Mydlář, ekonomický a finanční konzultant

Počet stran: 80

Počet příloh: 1

Datum odevzdání: 10. 5. 2013

Prohlášení

Byla jsem seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Diplomovou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím diplomové práce a konzultantem.

V Liberci, 1. 5. 2013

Bc. Hana Profousová

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala Ing. Lence Strýčkové za cenné připomínky a odborné rady, kterými přispěla k vypracování této diplomové práce. Dále děkuji svému konzultantovi Ing. Jaromíru Mydláři za ochotu spolupráce a poskytnutí rad z praxe.

Anotace

Předmětem diplomové práce s názvem „Analýza využívání jednotlivých zdrojů financování podniky v České republice“ je zhodnotit využívání konkrétních finančních zdrojů podniky podle vybraných předmětů činnosti (stavebnictví, doprava, zemědělství, pohostinství a ubytování), právní formy podnikání, doby existence podniku, počtu zaměstnanců a výše ročních tržeb. Teoretická část se zabývá vymezením pojmu financování, optimální kapitálovou strukturou, finančním plánováním a popisem jednotlivých krátkodobých a dlouhodobých alternativ financování podniku. Praktická část je postavena na analýze získaných informací o využívání zdrojů financování podniky včetně důvodů jejich užití zjištěných pomocí dotazníkového šetření.

Annotation

The subject of the diploma thesis with the title „Analysis of the use of particular corporate financing sources in the Czech Republic is evaluate the using of the particular corporate financing sources according to selected business objects (building industry, transportation, agribusiness, hospitality and accommodation), legal form of business, period of the existence the business, number of the employees and amount of the annual revenues. The theoretical part deals with the definition of the term financing, the optimal capital structure, the financing planning and the description of the particular short and long-term alternatives of the corporate financing. The practical part is based on the analysis of the obtained information about the using of the corporate financing including the reasons their using founded by the questionnaires enquiry.

Klíčová slova

Financování podniku, optimální kapitálová struktura, zdroje financování, krátkodobé financování, dlouhodobé financování, vlastní zdroje financování, cizí zdroje financování, úvěry, alternativní formy financování

Key words

Corporate financing, optimal capital structure, sources of financing, short-term financing, long-term financing, own sources of financing, foreign sources of financing, credits, alternative forms of financing

Obsah

Úvod	15
Seznam obrázků	12
Seznam tabulek	13
Seznam zkratk	14
1 Financování podniku	17
1.1 Pojem financování	17
1.1.1 Faktory ovlivňující financování	17
1.1.2 Pravidelnost financování	18
1.1.3 Časové období financování	18
1.1.4 Financování ve vývojových fázích podniku	19
1.1.5 Financování dle velikosti podniku	20
1.2 Finanční struktura	20
1.2.1 Náklady kapitálu	21
1.2.2 Financování vlastním kapitálem	22
1.2.3 Financování cizím kapitálem	23
1.2.4 Determinanty kapitálové struktury	23
1.2.5 Optimální kapitálová struktura	24
1.3 Finanční plánování	27
1.3.1 Nástroje finančního plánování	27
1.3.2 Finanční plány podle času	28
2 Krátkodobé zdroje financování.....	29
2.1 Krátkodobé bankovní úvěry	29
2.1.1 Dodavatelský úvěr	31
2.1.2 Kontokorentní úvěr	31
2.1.3 Krátkodobá bankovní půjčka	32
2.1.4 Revolvingový úvěr	32
2.1.5 Lombardní úvěr	32
2.1.6 Směnečný úvěr	34

2.2	Ostatní krátkodobé zdroje financování	33
2.2.1	Zálohy od odběratelů	34
2.2.2	Předčasné inkaso pohledávek	34
2.2.3	Nezaplacené závazky	34
3	Dlouhodobé zdroje financování	35
3.1	Vlastní interní dlouhodobé zdroje	35
3.1.1	Odpisy	35
3.1.2	Nerozdělený zisk	36
3.1.3	Rezervní fondy	36
3.2	Vlastní externí dlouhodobé zdroje	36
3.2.1	Akcie	36
3.2.2	Obchodní podíly	37
3.2.3	Dary	38
3.3	Cizí interní dlouhodobé zdroje	38
3.3.1	Rezervy	38
3.4	Cizí externí dlouhodobé zdroje	38
3.4.1	Obligace (dluhopisy)	39
3.4.2	Dlouhodobé úvěry	39
3.4.3	Emisní půjčka	40
3.4.4	Leasing	40
3.4.5	Finanční podpora státu	41
3.4.6	Ostatní dlouhodobé zdroje	41
3.5	Alternativní formy financování	41
3.5.1	Faktoring	42
3.5.2	Forfaiting	42
3.5.3	Rizikový (rozvojový kapitál)	43
3.5.4	Projektové financování	44
4	Analýza využívání zdrojů financování	45
4.1	Cíle výzkumu	45
4.2	Metodologie výzkumu	45

4.3	Charakteristika respondentů	46
4.4	Využívání cizích zdrojů financování v podnicích	50
4.4.1	Využívání cizích zdrojů financování podle právní formy podnikání	51
4.4.2	Využívání cizích zdrojů financování podle oboru podnikání	52
4.4.3	Využívání cizích zdrojů financování podle počtu zaměstnanců	53
4.4.4	Využívání cizích zdrojů financování podle doby existence firmy	54
4.4.5	Využívání cizích zdrojů financování podle výše ročních tržeb	55
4.4.6	Míra důležitosti využívání cizích zdrojů financování	56
4.5	Využívání jednotlivých forem úvěrů	57
4.5.1	Využívání úvěrů podle právní formy podnikání	58
4.5.2	Využívání úvěrů podle oboru podnikání	59
4.5.3	Využívání úvěrů podle počtu zaměstnanců	60
4.5.4	Využívání úvěrů podle doby existence firmy	61
4.5.5	Využívání úvěrů podle výše ročních tržeb firmy	62
4.6	Důvody využívání cizích zdrojů firmami	63
4.7	Využívání alternativních forem financování	65
4.8	Analýza využívání vlastních zdrojů financování	65
4.8.1	Využívání vlastních zdrojů financování podle právní formy podnikání	65
4.8.2	Využívání vlastních zdrojů financování podle oboru podnikání	66
4.8.3	Využívání vlastních zdrojů financování podle počtu zaměstnanců	67
4.8.4	Využívání vlastních zdrojů financování podle doby existence firmy	68
4.8.5	Využívání vlastních zdrojů financování podle výše ročních tržeb	70
4.8.6	Míra důležitosti využívání vlastních zdrojů financování	71
4.9	Důvody využívání vlastních zdrojů firmami.....	71
	Závěr	73
	Seznam bibliografických záznamů	76
	Příloha	78

Seznam obrázků

Obrázek 1.1: Financování majetku podle zlatého bilančního pravidla	18
Obrázek 1.2: Struktura kapitálu	21
Obrázek 1.3: Optimální kapitálová struktura při minimalizaci průměrných nákladů	24
Obrázek 1.4: Náklady kapitálu M-M I	25
Obrázek 1.5: Náklady kapitálu M-M II	26
Obrázek 1.6: Vývoj nákladů na kapitál M-M III	27
Obrázek 4.1: Počet firem podle kraje působení	47
Obrázek 4.2: Počet firem podle právní formy podnikání	47
Obrázek 4.3: Počet firem podle oboru podnikání	48
Obrázek 4.4: Počet firem podle počtu zaměstnanců	48
Obrázek 4.5: Počet firem podle doby existence	49
Obrázek 4.6: Počet firem podle výše tržeb v mil.	49
Obrázek 4.7: Využívání jednotlivých cizích zdrojů firmami	50
Obrázek 4.8: Využívání jednotlivých forem úvěrů firmami	58
Obrázek 4.9: Důvody užití cizích zdrojů financování	63
Obrázek 4.10: Podíl hlavních důvodů užívání cizích zdrojů firmami	63
Obrázek 4.11: Využívání jednotlivých vlastních zdrojů firmami	65
Obrázek 4.12: Důvody užití vlastních zdrojů financování	72
Obrázek 4.13: Podíl hlavních důvodů užívání vlastních zdrojů firmami	72

Seznam tabulek

Tabulka 4.1: Podíl cizích zdrojů u firem v % podle právní formy podnikání	51
Tabulka 4.2: Podíl cizích zdrojů u firem v % podle oboru podnikání	52
Tabulka 4.3: Podíl cizích zdrojů u firem v % podle počtu zaměstnanců	53
Tabulka 4.4: Podíl cizích zdrojů u firem v % podle doby existence firmy	54
Tabulka 4.5: Podíl cizích zdrojů u firem v % podle výše tržeb.....	56
Tabulka 4.6: Podíl cizích zdrojů u firem v % podle důležitosti využívání	57
Tabulka 4.7: Podíl jednotlivých forem úvěru u firem v % podle právní formy podnikání ..	58
Tabulka 4.8: Podíl jednotlivých forem úvěru u firem v % podle oboru podnikání	59
Tabulka 4.9: Podíl jednotlivých forem úvěru u firem v % podle počtu zaměstnanců	60
Tabulka 4.10: Podíl jednotlivých forem úvěru u firem v % podle doby existence firmy ..	61
Tabulka 4.11: Podíl jednotlivých forem úvěru u firem v % podle výše tržeb firmy	62
Tabulka 4.12: Podíl vlastních zdrojů u firem v % podle právní formy podnikání	66
Tabulka 4.13: Podíl vlastních zdrojů u firem v % podle oboru podnikání	67
Tabulka 4.14: Podíl vlastních zdrojů u firem v % podle počtu zaměstnanců.....	68
Tabulka 4.15: Podíl vlastních zdrojů u firem v % podle doby existence firmy.....	69
Tabulka 4.16: Podíl vlastních zdrojů u firem v % podle výše tržeb	70
Tabulka 4.17: Podíl vlastních zdrojů u firem v % podle důležitosti využívání	71

Seznam zkratek

a. s.	akciová společnost
k. s.	komanditní společnost
mil.	milion Kč
OSVČ	osoba samostatně výdělečně činná
s. r. o.	společnost s ručením omezeným
TUL	Technická univerzita v Liberci

Úvod

Jednotlivé podniky musí řešit otázku, jakým způsobem budou financovat svoji činnost. Musí zvážit, jaké konkrétní finanční zdroje využijí a v jakém objemu, přitom musí posuzovat výhody a nevýhody jednotlivých finančních zdrojů a možnosti jejich získání s ohledem na kapitálové potřeby podnikání. Jednotlivé obory podnikání se vyznačují různou kapitálovou náročností, záleží pochopitelně také na rozsahu podnikání.

Podniky by se měly snažit najít správný poměr vlastních a cizích zdrojů financování a dospět k optimální kapitálové struktuře, která jim zajistí minimální náklady spojené se získáním kapitálu.

Cílem diplomové práce je zjistit pomocí primárního výzkumu realizovaného formou elektronicky rozesílaného dotazníku jaké vlastní a cizí zdroje financování firmy využívají, včetně důvodů jejich užití. Dále je provedena analýza využívání jednotlivých zdrojů financování podle zvolených kritérií, kterými jsou obor podnikání, právní forma podnikání, počet zaměstnanců, doba existence podniku a výše dosažených tržeb.

První kapitola je věnována všeobecně problematice financování. Je definován pojem financování, jsou popsány faktory ovlivňující financování. Dále je kapitola zaměřena na způsoby financování s ohledem na jejich pravidelnost, časové období, vliv vývojových fází a velikost podniku. Dále je popsána finanční struktura, náklady kapitálu, specifika financování vlastním a cizím kapitálem, determinanty kapitálové struktury, následně jsou vymezeny různé pohledy na optimální kapitálovou strukturu. Poté je zmíněno finanční plánování, jeho nástroje a finanční plány podle času.

Druhá kapitola je zaměřena na charakteristiku krátkodobých zdrojů financování, podrobně se věnuje jednotlivým typům krátkodobých úvěrů včetně postupu prověřování úvěrové způsobilosti a bankami požadovanými způsoby ručení. Dále jsou v této kapitole uvedeny ostatní krátkodobé zdroje financování zahrnující přijaté zálohy od odběratelů, předčasné inkasování pohledávek a nezaplacené závazky.

Třetí kapitola se zabývá charakteristikou dlouhodobých zdrojů financování, které jsou rozděleny podle hlediska původu na vlastní a cizí, včetně zahrnutí místa jejich vytvoření. V závěru kapitoly jsou uvedeny některé další formy financování.

Čtvrtá kapitola obsahuje analýzu zjištěných výsledků o využívání zdrojů financování podniků získaných realizací primárního výzkumu provedeného formou dotazníkového šetření. Na začátku kapitoly jsou uvedeny informace o cílech, metodologii provedeného výzkumu a charakteristice respondentů podle stanovených kritérií. Následuje vyhodnocení využívání cizích a vlastních zdrojů financování firmami včetně jednotlivých forem úvěrů podle právní formy podnikání, oboru podnikání, počtu zaměstnanců, doby existence, výše ročních tržeb. Na závěr jsou vyhodnoceny důvody využívání jednotlivých finančních zdrojů firmami.

Závěr je věnován shrnutí zjištěných poznatků získaných studiem odborné literatury a pomocí dotazníkového šetření, dále celkovému vyhodnocení vlastního přínosu zpracované diplomové práce.

1 Financování podniku

Činnost podniku obsahuje dvě podstatné stránky - věcnou (hmotnou) a peněžní. Hmotná stránka představuje zásobování, výrobu a prodej. K těmto činnostem se váží peněžní toky. Podnik musí řešit otázku, z jakých zdrojů bude financovat svoji činnost. Výběr jednotlivých finančních zdrojů bude záviset na různých faktorech.¹

1.1 Pojem financování

Před samotnou charakteristikou jednotlivých možností financování podniků je nutné specifikovat pojem samotného financování.

*Financování (obstarávání) finančních zdrojů, obecněji kapitálu ve všech jeho formách a jejich použití k obstarávání potřebných statků a k úhradě výdajů na činnost podniku, označujeme jako financování.*²

1.1.1 Faktory ovlivňující financování

Při rozhodování ohledně financování je nutné brát v úvahu čas a riziko. Faktor času působí především v delším období, způsobuje skutečnost, že ta samá peněžní částka nemá stejnou hodnotu v přítomnosti a v budoucnosti. Přičemž platí, že současné peněžní prostředky mají větší hodnotu než ty samé v budoucnosti, jelikož mohou být investovány a tím zhodnoceny. Dále v průběhu časového období dochází k působení inflace a tím znehodnocování peněžních prostředků.³ Faktor rizika vyjadřuje skutečnost, že podnik při svém finančním rozhodování volí jednu možnost ze všech možných alternativ, přičemž nezná důsledky jednotlivých alternativ. Všeobecně platí, že alternativa méně riziková generuje nižší míru zisku než ta rizikovější.⁴

---

1 JÁČOVÁ, H. *Podnik jako součást ekonomického systému a vybrané aspekty jeho řízení*. 1. vyd. Liberec: TUL, 2010. ISBN 978-80-7372-684-3.

2 SYNEK, M. a kol. *Manažerská ekonomika*. 4., přeprac. vyd. Praha: Grada Publishing, 2007. s. 320. ISBN 978-80-247-1992-4.

3 SHETTY, A. G. *Finance: an integrated global approach*. 3. ed. Homewood: Austen Press, 1995. ISBN 0-256-15302-7.

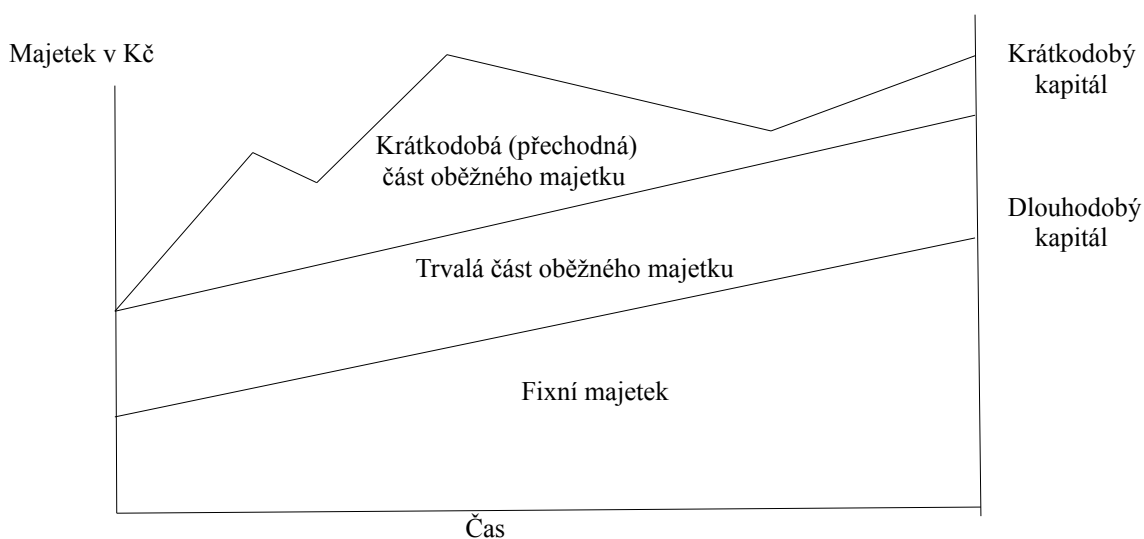
4 SYNEK, M. a kol. *Manažerská ekonomika*. 4., přeprac. vyd. Praha: Grada Publishing, 2007. ISBN 978-80-247-1992-4.

1.1.2 Pravidelnost financování

Podle pravidelnosti financování rozlišujeme financování v běžných a mimořádných situacích, které nastávají v průběhu činnosti podniku. Běžné financování souvisí se zajištěním běžného chodu podniku, týká se zejména pořizování materiálů, platby energie, mezd zaměstnanců. S mimořádným financováním se setkáme v případě zakládání, rozšiřování, spojování, sanaci nebo likvidaci podniku.⁵

1.1.3 Časové období financování

Z hlediska časového období se rozlišuje financování na dobu kratší než jeden rok a dobu přesahující jeden rok. Z tohoto důsledku hovoříme o dlouhodobých a krátkodobých finančních zdrojích. Při volbě zdrojů financování dle doby splatnosti je vhodné vycházet ze zlatého bilančního pravidla, které sladuje dobu vázanosti aktiv podniku s dobou splatnosti finančních zdrojů. Podle tohoto pravidla se krátkodobá část oběžného majetku financuje z krátkodobého kapitálu a dlouhodobý majetek, který je tvořen z fixního majetku a trvale vázaného oběžného majetku je financován dlouhodobým kapitálem.⁶

Obr. 1.1: Financování majetku podle zlatého bilančního pravidla

Zdroj: VALACH, J. *Investiční rozhodování a dlouhodobé financování*. 2. přepracované vydání. Praha: Ekopress, 2006. ISBN 80-86929-01-9, s. 260.

5 SYNEK, M. a kol. *Manažerská ekonomika*. 4., přeprac. vyd. Praha: Grada Publishing, 2007. ISBN 978-80-247-1992-4.

6 MAREK, P. a kol. *Studijní průvodce financemi podniku*. 1. vyd. Praha: Ekopress, 2006. ISBN 80-86119-37-8.

Je tedy nutné zohledňovat charakter financovaného majetku. Není-li však správně sladěna doba splatnosti kapitálu s charakterem majetku, dochází k překapitalizování podniku, jestliže se dlouhodobým kapitálem financuje i krátkodobý majetek. Naopak o podkapitalizovaném podniku hovoříme, když krátkodobý kapitál se podílí na úhradě dlouhodobého majetku.⁷

Dále jsou rozlišovány přístupy k financování oběžných aktiv, které zohledňují část trvale vázaného oběžného majetku v podniku a část kolísajícího oběžného majetku. V případě umírněného přístupu je trvale vázaná část oběžného majetku financována dlouhodobými zdroji a kolísající aktiva zdroji krátkodobými. Naproti tomu v agresivním přístupu financování jsou využívány pouze krátkodobé zdroje. Konzervativní přístup naopak financuje veškerý oběžný majetek dlouhodobými zdroji.⁸

1.1.4 Financování ve vývojových fázích podniku

Při financování je nutné brát v úvahu etapu životního cyklu podniku. V období zakládání se velmi obtížně získává bankovní úvěr v důsledku skepticismu bank ohledně důvěry ve splácení úvěru. Podnik musí využívat především vložený základní kapitál, případně zvolit financování rizikovým a rozvojovým kapitálem. Dostane-li se podnik do fáze růstu a stabilizace, nabízí se mu kromě vytvořeného zisku možnost financování cizím kapitálem ve formě bankovních úvěrů či emise obligací. V případě stagnace nebo poklesu hospodářského výsledku existují velké obtíže se získáním prostředků na oživení činnosti, podnik se snaží získat sanační úvěr nebo využít možnosti financování rizikovým a rozvojovým kapitálem.⁹

---

7 MAREK, P. a kol. *Studijní průvodce financemi podniku*. 1. vyd. Praha: Ekopress, 2006. ISBN 80-86119-37-8.

8 SYNEK, M. a kol. *Manažerská ekonomika*. 4., přeprac. vyd. Praha: Grada Publishing, 2007. ISBN 978-80-247-1992-4.

9 JÁČOVÁ, H. *Podnik jako součást ekonomického systému a vybrané aspekty jeho řízení*. 1. vyd. Liberec: TUL, 2010. ISBN 978-80-7372-684-3.

1.1.5 Financování dle velikosti podniku

Plánování financí u malých a velkých firem se může lišit, menší firmy ho mají zdánlivě jednodušší. Plánování financí je u malých firem blízce spjaté s cíli podniku a top managementem. Nevýhodou je, že chyby ve finančním rozhodnutí mohou způsobit katastrofické důsledky a ohrozit existenci podniku. Dále se malé firmy potýkají s omezeným časem a nedostatkem kompetentních osob pro plánování financí. Velké firmy složené z poboček a divizí mají plánování složitější. Pobočky a divize mohou mít vlastní finanční plánování, které je zastřešováno mateřskou společností, může tak mezi nimi docházet k problémům. Ještě složitější situace nastává při zahraničním působení podniku, kdy je nutné kalkulovat i s případnou změnou měnového kurzu.¹⁰

1.2 Finanční struktura

Finanční struktura podniku představuje strukturu podnikového kapitálu, ze kterého je financován jeho majetek.¹¹ Z tohoto hlediska rozlišujeme vlastní a cizí kapitál. Vlastním kapitálem rozumíme kapitál vložený samotným vlastníkem podniku (majitelem) respektive jeho majiteli. Cizí kapitál je získán od věřitelů stojících mimo podnik, jedná se o ostatní subjekty (banky).¹²

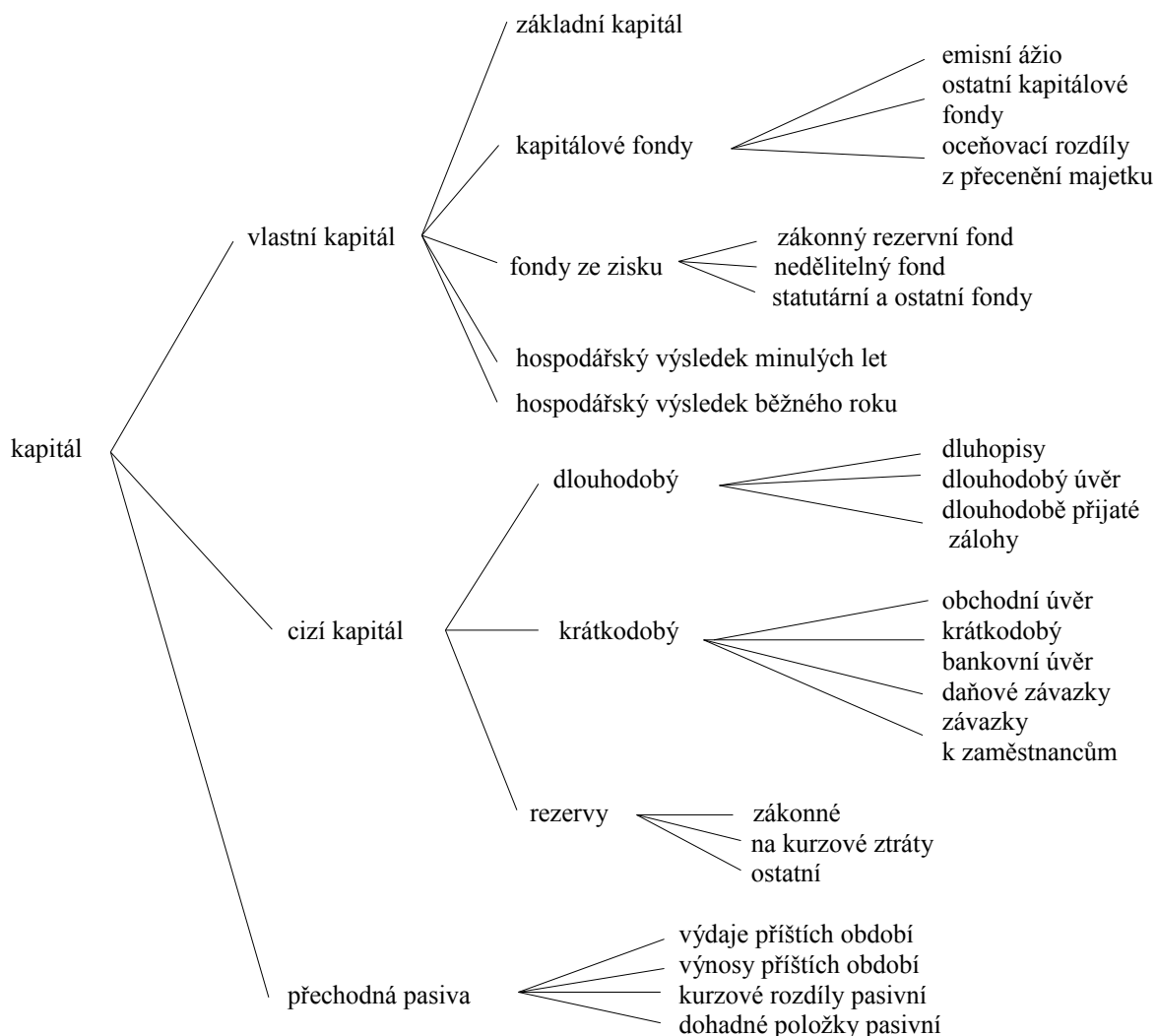
Následující obrázek znázorňuje strukturu kapitálu v podrobnějším členění jednotlivých složek vlastního, cizího kapitálu a přechodných pasiv. Vlastní kapitál je složen ze základního kapitálu, kapitálových fondů, fondů ze zisku, hospodářského výsledku běžného roku a minulých let. Cizí kapitál je členěn na dlouhodobý, krátkodobý a rezervy. Přechodná pasiva zahrnují: výdaje příštích období, výnosy příštích období, kurzové rozdíly pasivní a dohadné položky pasivní.

---

¹⁰ SHETTY, A. G. *Finance: an integrated global approach*. 3. ed. Homewood: Austen Press, 1995. ISBN 0-256-15302-7.

¹¹ VALACH, J. *Finanční řízení podniku*. 2. vyd. Praha: Ekopress, 1999. s. 77. ISBN 80-86119-21-1.

¹² SYNEK, M. a kol. *Manažerská ekonomika*. 4., přeprac. vyd. Praha: Grada Publishing, 2007. ISBN 978-80-247-1992-4.

Obr. 1.2: Struktura kapitálu

Zdroj: SYNEK M. a kol. *Manažerská ekonomika*. 4., přeprac. vyd. Praha: Grada Publishing, 2007. ISBN 978-80-247-1992-4., s. 56.

1.2.1 Náklady kapitálu

Výše nákladů kapitálu závisí na způsobech financování, které představují různý stupeň postupovaného rizika poskytovatele finančních prostředků, který požaduje určitou výnosnost vložených prostředků. Postupované riziko se odvíjí od podmínek, za kterých je kapitál do podniku vložen. V případě dlouhodobé vázanosti kapitálu vloženého vlastníkem je dosaženo větší míry postupovaného rizika, než v případě krátkodobě poskytnutého

kapitálu od cizího věřitele. Za větší postoupené riziko přísluší vyšší výnos, což koresponduje s vyššími náklady kapitálu.¹³

Náklady dluhu

Nákladem dluhového kapitálu je úrok, který podnik musí uhradit věřitelům. Vzhledem k tomu, že úroky patří k nákladům, které snižují základ daně, je konečným nákladem kapitálu úrok snížený o výši daně z příjmů. Tato skutečnost se nazývá tzv. daňový štít.¹⁴

Náklady vlastního kapitálu

Výše nákladů vlastního kapitálu se stanovuje pomocí vyčíslení oportunitních nákladů, které kalkulují s výnosem z nezvolené investiční příležitosti se stejným stupněm podstoupeného rizika pro vlastní kapitál. Pro komplexnější vyčíslení nákladů se používají i sofistikovanější metody zohledňující různá kritéria, mezi které patří například model CAPM, expertní odhad, stavebnicový způsob. Tyto metody při odhadování nákladů berou v úvahu zvolená kritéria, kterými může být: výnosnost bezrizikových cenných papírů, zadluženost podniku, postavení vůči dodavatelům, zákazníkům, produktivní síla podniku, podíl fixních nákladů na celkových nákladech, citlivost na hospodářský cyklus. Daná kritéria se odvíjí podle posuzovaných případů a podle nich se dále modifikují.¹⁵

1.2.2 Financování vlastním kapitálem

Vlastní kapitál patří majiteli (majitelům), nese riziko úspěšnosti podnikání, v případě ztrát dochází k úhradě závazků právě ze zdrojů vlastního kapitálu. V podniku jednotlivce se skládá z peněžitých a nepeněžitých vkladů. U obchodních společností je tvořen základním kapitálem, kapitálovými fondy, fondy vytvořenými ze zisku a nerozděleným ziskem. Jeho výše v poměru k celkovému kapitálu zobrazuje finanční nezávislost podniku.¹⁶

---

13 NÝVLTOVÁ, R.; MARINIČ, P. *Finanční řízení podniku*. 1. vyd. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3158-2.

14 NÝVLTOVÁ, R.; MARINIČ, P. *Finanční řízení podniku*. 1. vyd. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3158-2.

15 KISLINGEROVÁ, E. a kol. *Manažerské finance*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2004. ISBN 80-7179-802-9.

16 SYNEK, M. a kol. *Manažerská ekonomika*. 4. přeprac. vyd. Praha: Grada Publishing, 2007. ISBN 978-80-247-1992-4.

1.2.3 Financování cizím kapitálem

Firmy si nevystačí ve většině případů pouze s vlastním kapitálem, z tohoto důvodu využívají možnosti financování cizím kapitálem. Mezi výhody jeho užití patří skutečnost, že se nevytvoří jeho poskytovatelům žádná práva v souvislosti s ovlivňováním činnosti podniku. Dalším přínosem pro podnik je zvýšení výnosnosti vlastního kapitálu, jelikož použití cizího kapitálu je levnější oproti vlastnímu kapitálu. Tuto skutečnost způsobuje již zmíněný daňový štít.¹⁷

1.2.4. Determinanty kapitálové struktury

Struktura kapitálu závisí na velkém množství faktorů, kterými jsou například: velikost podniku, stupeň mechanizace, automatizace, robotizace, rychlost obratu kapitálu, organizace odbytu.¹⁸ Prášilová se ve svém článku zaměřuje na specifické faktory působící na kapitálovou strukturu podniků ve členění na vnitřní a vnější.¹⁹

Vnitřní faktory

Vnitřní faktory souvisí s typem a hospodařením společnosti, vyplývají především ze strategie a zaměření společnosti, způsobu posuzování rizika, stupně zainteresovanosti udržení kontroly rozhodování nad podnikem. Konkrétně se jedná zejména o strukturu aktiv, rentabilitu aktiv, stabilitu zisku, příležitosti růstu, stabilitu cash flow, dividendovou politiku, odvětvovou příslušnost a dobu existence podniku.²⁰

Vnější faktory

Vnější faktory, vztahující se k charakteru hospodářské politiky a zemi působení podniku, vzhledem k jejich povaze může podnik jen stěží ovlivnit. Dané faktory zahrnují monetární

---

17 SYNEK, M. a kol. *Manažerská ekonomika*. 4., přeprac. vyd. Praha: Grada Publishing, 2007. ISBN 978-80-247-1992-4.

18 SYNEK, M. a kol. *Manažerská ekonomika*. 4., přeprac. vyd. Praha: Grada Publishing, 2007. ISBN 978-80-247-1992-4.

19 PRÁŠILOVÁ, P. Determinanty kapitálové struktury českých podniků. *E+M Ekonomie a Management*. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2012, č. 1, s. 89-104. Také dostupné komerčně z <http://search.proquest.com/docview/963546804?accountid=17116>

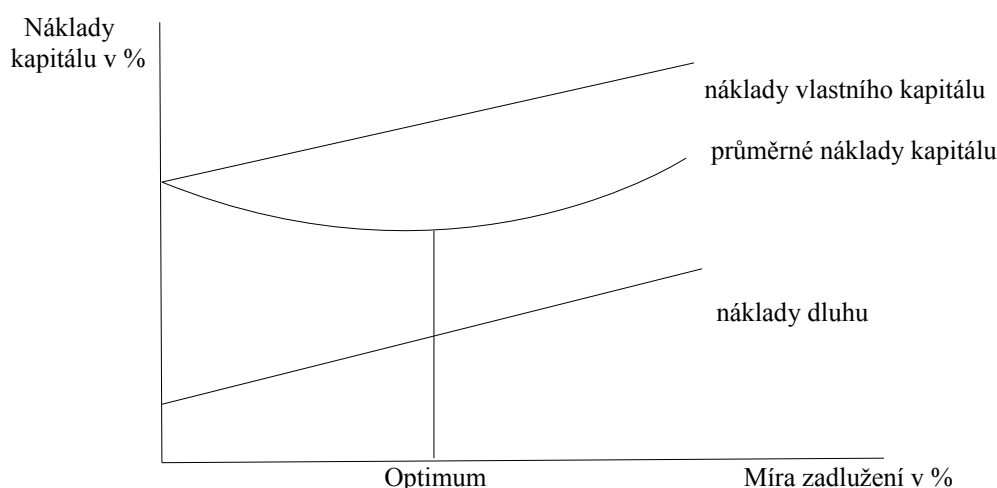
20 PRÁŠILOVÁ, P. Determinanty kapitálové struktury českých podniků. *E+M Ekonomie a Management*. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2012, č. 1, s. 89-104. Také dostupné komerčně z <http://search.proquest.com/docview/963546804?accountid=17116>

politiku země, přístup vlády k podpoře podnikání a ostatní vládní intervence, kapitálový trh, stanovené daňové a úrokové sazby, vliv konkurence, stupeň informační asymetrie.²¹

1.2.5 Optimální kapitálová struktura

Při volbě struktury kapitálu by měly firmy sledovat cíl optimálního složení kapitálu, aby dosáhly minimálních průměrných nákladů kapitálu. Jedná se o volbu správného poměru vlastního a cizího kapitálu, aby bylo dosaženo nejnižších nákladů. V grafickém vyjádření se jedná o „U“ křivku, která dosahuje svého minima v bodě, kde se nachází ideální poměr kapitálu.²²

„Za optimální se považuje takové rozložení kapitálu, které vychází z minimalizace průměrných nákladů kapitálu a které je zároveň v souladu s předpokládaným vývojem podnikového zisku a předpokládanou strukturou podnikového majetku.“²³

Obr. 1.3: Optimální kapitálová struktura při minimalizaci průměrných nákladů

Zdroj: JÁČOVÁ, H. *Podnik jako součást ekonomického systému a vybrané aspekty jeho řízení*. 1. vyd. Liberec: TUL, 2010. ISBN 978-80-7372-684-3, s. 93.

21 PRÁŠILOVÁ, P. Determinanty kapitálové struktury českých podniků. *E+M Ekonomie a Management*. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2012, č. 1, s. 89-104. Také dostupné komerčně z <http://search.proquest.com/docview/963546804?accountid=17116>

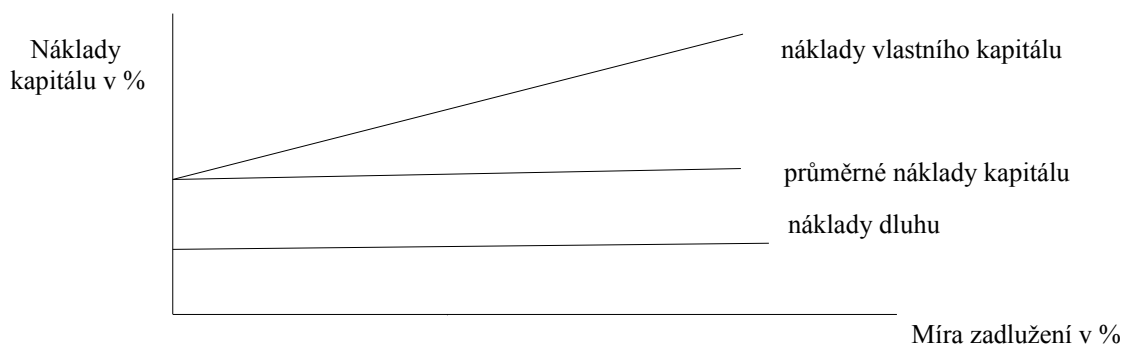
22 MAREK, P. a kol. *Studijní průvodce financemi podniku*. 1. vyd. Praha: Ekopress, 2006. ISBN 80-86119-37-8.

23 VALACH, J. *Investiční rozhodování a dlouhodobé financování*. 2. vyd. Praha: Ekopress, 2006. s. 294. ISBN 80-86929-01-9.

Na poměr vlastního a cizího kapitálu působí kromě nákladů nutných pro získání jednotlivých druhů kapitálu také výše zisku a jeho stabilita. Podniky s perspektivou stálého vysokého zisku mohou financovat svůj majetek větším podílem cizích zdrojů. Volbu kapitálové struktury také ovlivňuje kontrola nad udržení činnosti podniku. Platí, že se zvyšujícím se podílem cizího kapitálu se snižuje míra vlastního rozhodování.²⁴

Klasická teorie vyžaduje řízení struktury kapitálu a dosažení optimální kapitálové struktury, avšak přímo nedefinuje konkrétní poměr vlastního a cizího kapitálu. Postup k jeho stanovení se zakládá na pokusech a chybách. Optimální poměr, při kterém je dosaženo minimálních průměrných nákladů kapitálu, se odvíjí od oboru podnikání, záleží také na ekonomických podmínkách a fázi hospodářského cyklu.²⁵

Mimo převládajícího názoru klasické teorie optimální kapitálové struktury, v které jsou průměrné náklady kapitálu minimální, existují i jiné pohledy. Finanční teoretici F. Modigliani a M. Miller považují celkové náklady kapitálu nezávislé na kapitálové struktuře za předpokladu dokonalého kapitálového trhu. Náklady vlastního kapitálu s rostoucím zadlužením podniku rostou, zatímco náklady dluhu a průměrné náklady jsou fixní, tato teorie se označuje jako první věta M-M I.²⁶

Obr. 1.4: Náklady kapitálu M-M I

Zdroj: JÁČOVÁ, H. *Podnik jako součást ekonomického systému a vybrané aspekty jeho řízení*. 1. vyd. Liberec: TUL, 2010. ISBN 978-80-7372-684-3, s. 95.

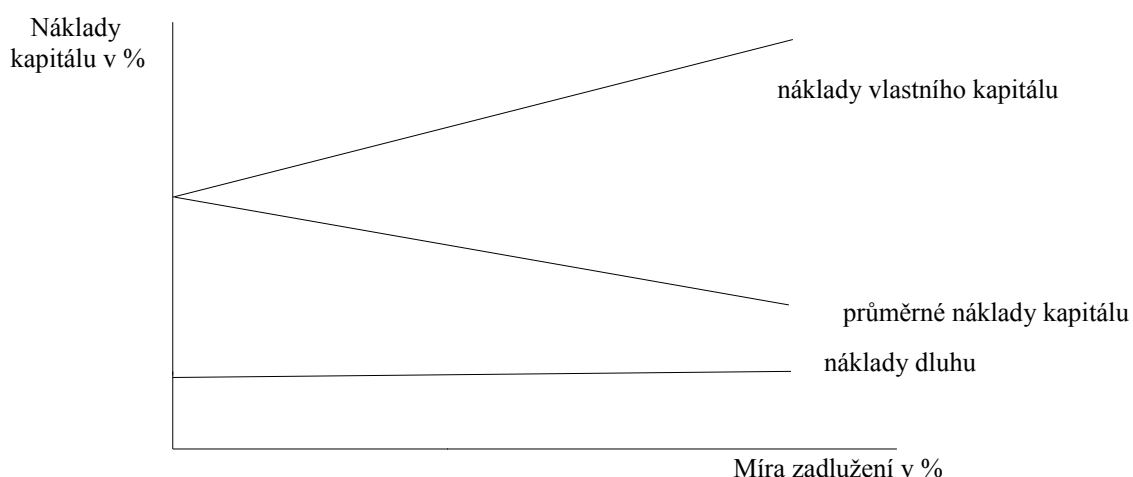
24 MAREK, P. a kol. *Studijní průvodce financemi podniku*. 1. vyd. Praha: Ekopress, 2006. ISBN 80-86119-37-8.

25 SHETTY, A. G. *Finance: an integrated global approach*. 3. ed. Homewood: Austen Press, 1995. ISBN 0-256-15302-7.

26 JÁČOVÁ, H. *Podnik jako součást ekonomického systému a vybrané aspekty jeho řízení*. 1. vyd. Liberec: TUL, 2010. ISBN 978-80-7372-684-3.

Podle MM teze tedy není možné stanovit optimální stupeň zadlužení. Zvýšení tržní hodnoty podniku není možné přijetím dalšího levného cizího kapitálu kvůli zvyšujícím se nákladům vlastního kapitálu.²⁷

Z důvodu praktické nereálnosti teorie M-M I, byla vyvinuta teorie M-M II, která zahrnuje vliv daní. Průměrné náklady díky daňovému štítu se zvyšující zadlužeností klesají.²⁸

Obr. 1.5: Náklady kapitálu M-M II

Zdroj: JÁČOVÁ, H. *Podnik jako součást ekonomického systému a vybrané aspekty jeho řízení*. 1. vyd. Liberec: TUL, 2010. ISBN 978-80-7372-684-3, s. 96.

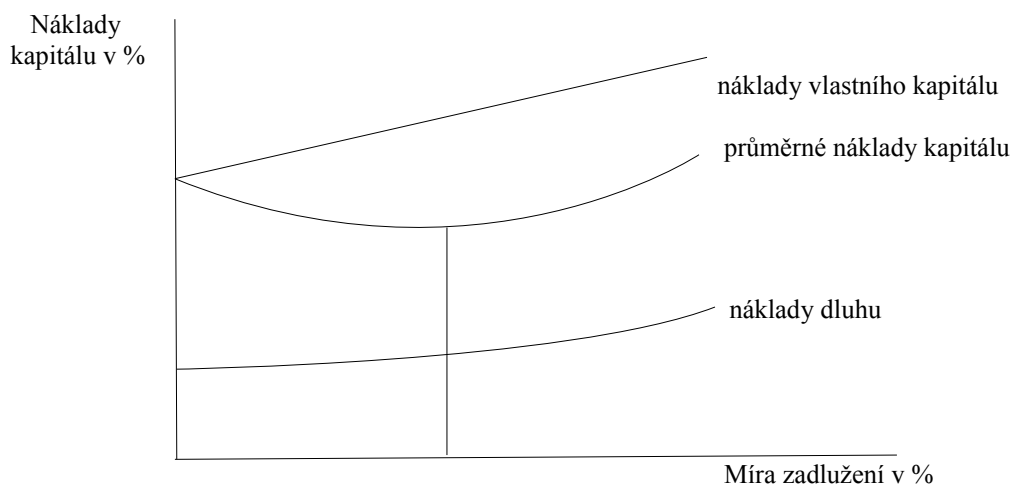
Následně byl vyvinut model M-M III zahrnující náklady finanční tísně. Z důvodu hrozícího rizika bankrotu u podniků s vysokým podílem cizího kapitálu, náklady dluhu mírně rostou.²⁹

27 WÖHE, G.; KISLINGEROVÁ, E. *Úvod do podnikového hospodářství*. 2., přeprac. a dopl. vyd., Praha: C. H. Beck, 2007. ISBN 978-80-7179-897-2.

28 JÁČOVÁ, H. *Podnik jako součást ekonomického systému a vybrané aspekty jeho řízení*. 1. vyd. Liberec: TUL, 2010. ISBN 978-80-7372-684-3.

29 DLUHOŠOVÁ, D. a kol. *Finanční řízení a rozhodování podniku*. 3. vyd. Praha: Ekopress, 2010. ISBN: 978-80-86929-68-2.

Obr. 1.6: Vývoj nákladů na kapitál M-M III

Zdroj: DLUHOŠOVÁ D. a kol. *Finanční řízení a rozhodování podniku*. 3. vyd. Praha: Ekopress, 2010. ISBN: 978-80-86929-68-2, s. 119.

1.3 Finanční plánování

Hlavním úkolem finančního plánování je určení zdrojů, z kterých bude financována činnost podniku, stanovení poměru cizího a vlastního kapitálu, konkrétní užití kapitálových zdrojů a peněžní hospodaření.³⁰

1.3.1. Nástroje finančního plánování

Základem pro finanční plánování jsou rozhodnutí v oblasti produkce, odbytu a investic, která ovlivňují příjmy a výdaje peněžních prostředků. V praxi se vytváří plánované bilance a plánované výkazy hospodaření ve formě zisků a ztrát, které se týkají budoucího období. Dále se z nich odvozuje cash flow, pomocí kterého se stanovují budoucí příjmy (výdaje) z očekávaných výnosů (nákladů).³¹

30 KISLINGEROVÁ, E. a kol. *Manažerské finance*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2004. ISBN 80-7179-802-9.

31 WÖHE, G.; KISLINGEROVÁ, E. *Úvod do podnikového hospodářství*. 2., přeprac. a dopl. vyd., Praha: C. H. Beck, 2007. ISBN 978-80-7179-897-2.

1.3.2. Finanční plány podle času

Podle časového horizontu se rozlišuje finanční plánování na dlouhodobé, střednědobé a krátkodobé. Dlouhodobé finanční plánování se odvíjí od oblasti činnosti podniku a jeho plánované velikosti, stanovuje objem investic. Střednědobý plán vychází ze strategického investičního a finančního plánu, řeší alternativy financování objemu investic. Krátkodobé finanční plánování je nejspolehlivější a nejdetailnější ohledně své prognózy. Jeho podstatným požadavkem je dosažení přiměřené likvidity podniku, za účelem zamezení platební neschopnosti.³²

---

32 WÖHE, G.; KISLINGEROVÁ, E. *Úvod do podnikového hospodářství*. 2., přeprac. a dopl. vyd., Praha: C. H. Beck, 2007. ISBN 978-80-7179-897-2.

2 Krátkodobé zdroje financování

Doba splatnosti krátkodobých zdrojů financování obvykle nepřesahuje období jednoho roku. Z tohoto důvodu by měly být použity ke krytí přechodné části oběžného majetku, kvůli jeho rychlejšího obratu a schopnosti generovat peněžní prostředky v potřebné době k úhradě splatných finančních zdrojů. Jedná se o různé druhy krátkodobých úvěrů, přijaté zálohy od odběratelů, nezaplacené závazky, předčasné inkaso pohledávek.

Pro volbu konkrétního zdroje financování je podnik ovlivňován především náklady příslušného finančního zdroje, dopadem na rating podniku, jeho spolehlivostí poskytovat prostředky v danou dobu, omezeními poskytovatele, flexibilitou výše poskytovaných prostředků.³³

2.1 Krátkodobé bankovní úvěry

Krátkodobé bankovní úvěry jsou poskytovány na dobu kratší než jeden rok. Úvěrem se rozumí přenechání peněžních prostředků k volnému nebo smluvně stanovenému použití věřitelem dlužníkovi, který musí po určité době prostředky vrátit včetně úroků za jejich zapůjčení. Významným hlediskem klasifikace úvěrů je reálnost pohybu úvěrových peněžních prostředků. Rozlišujeme peněžní půjčku, kdy banka poskytne přímo peněžní prostředky v hotovostní nebo bezhotovostní formě či proplatí závazky dlužníka. Dále se může jednat o zapůjčení dobrého jména banky, v tomto případě banka poskytuje příslib plnění závazku vůči třetí osobě, nastanou-li určité podmínky.³⁴

Z důvodu úvěrového rizika banka přijímá určitá opatření, v rámci kterých limituje výši poskytovaného úvěru, provádí zkoušku úvěrové způsobilosti před poskytnutím úvěru, kontroluje průběžně situaci dlužníka a požaduje zajištění úvěru.³⁵

---

33 SCHALL, L. D.; HALEY, CH. W. *Introduction to financial management.*, 6th ed., Hardcover: McGraw-College, 1991. ISBN 0-07-055117-0.

34 LANDOROVÁ, A. a kol. *Obchodní bankovníctví*. 2. přeprac. vyd. Liberec: TUL, 2007. ISBN 978-80-7372-191-6.

35 LANDOROVÁ, A. a kol. *Obchodní bankovníctví*. 2. přeprac. vyd. Liberec: TUL, 2007. ISBN 978-80-7372-191-6.

Zkouška úvěrové způsobilosti

Při zkoušce úvěrové způsobilosti banka prověřuje majetkové a právní poměry podniku. V podniku musí být splněny veškeré podmínky nutné k jeho činnosti včetně adekvátní odborné kvalifikace vedení společnosti. Posuzuje se pověst podniku jako podnikatele, úroveň řízení, spolupráce v jednání s bankou. Hodnotí se hospodářská situace podniku včetně perspektivy budoucího vývoje. Pro zhodnocení banky mohou vyžadovat některé finanční ukazatele rentability, likvidity podniku, výkaz o peněžních tocích. Na základě prověření úvěrové způsobilosti banky zařadí podnik do kategorie podle jeho bonity, od které se odvíjí podmínky poskytnutého úvěru.³⁶

Zajištění úvěru

Zajištění úvěru slouží jako záruka proti jeho nesplacení. Může mít podobu ručení, kdy se ručitel zavazuje splatit závazek z úvěru, v případě že hlavní dlužník věřiteli pohledávky neuspokojí. Možné je i připuštění závazku, kdy třetí osoba často mateřská společnost písemně prohlásí převzetí splácení úvěru. Další formou může být zajištění směnkou. Kromě osobního zajištění je možné využít také ručení reálným zajištěním. V případě jištění pomocí zástavy dlužník do doby splatnosti postupuje bance movitou věc, nemovitost, pohledávku nebo právo. Po dobu trvání úvěru je zástava v rukou banky, v případě neplnění podmínek úvěru může banka zástavu použít k uspokojení své pohledávky. Další alternativu představuje přímé převedení věci do vlastnictví věřitele, banka se na základě smlouvy stává dočasným vlastníkem předmětu dlužníka po dobu splácení úvěru. Úvěr je možné zajistit i postoupením pohledávek dlužníka vůči jeho odběratelům, kdy banka přímo získává splátky úvěru inkasem postoupených pohledávek. Pro dosažení kvalitnějšího zajištění banka může dále požadovat pojištění podniku proti rizikům vedoucím k platební neschopnosti.³⁷

---

36 LANDOROVÁ, A. a kol. *Obchodní bankovníctví*. 2. přeprac. vyd. Liberec: TUL, 2007. ISBN 978-80-7372-191-6.

37 LANDOROVÁ, A. a kol. *Obchodní bankovníctví*. 2. přeprac. vyd. Liberec: TUL, 2007. ISBN 978-80-7372-191-6.

Nezajištěné krátkodobé bankovní půjčky

Banky mohou poskytnout na krátké období i nezajištěnou půjčku. Pro získání takové půjčky musí podnik splňovat určité předpoklady a mít s bankou dobré vztahy. Zpravidla se jedná o půjčku nižší finanční částky, o které banka nepochybuje, že by ji podnik nebyl schopen řádně splatit.³⁸

2.1.1 Dodavatelský úvěr

Pojmem dodavatelský úvěr se označuje velmi používaný způsob financování, který funguje na principu pozdější platby za dodávku surovin, materiálu, zboží, služeb. Podnik platbu za dodávku hradí až z tržeb prodaného zboží. Za posunutí doby splatnosti se neplatí žádný úrok, jelikož dodavatel již kalkuluje s vyšší cenou dodávky jako kompenzací za pozdější platbu. Motivem dodavatele pro odklad platby za dodávku svých produktů je zvýšení jeho obrátu.³⁹

2.1.2 Kontokorentní úvěr

Kontokorentní úvěr je vázán na běžný účet podniku. Jeho princip spočívá v povoleném čerpání peněžních prostředků na běžném účtu do záporného zůstatku na základě smlouvy uzavřené s bankou. Podnik si sjedná s bankou určitou výši úvěrového rámce, který smí čerpat, dojde-li k jeho překročení, musí hradit dodatečné sankce. Splácení úvěru probíhá automaticky z prostředků na běžném účtu.⁴⁰

Vysoká pohotovost peněžních prostředků představující pro podniku značné pohodlí nese na druhou stranu vyšší náklady, jelikož úročení kontokorentního úvěru je poměrně vysoké.⁴¹

---

38 KOLB, R. W., RODRÍGUEZ, R. J. *Principles of Finance*. 2. edition. Toronto: D. C. Heath and Company, 1992. ISBN 0-669-27384-8.

39 WÖHE, G.; KISLINGEROVÁ, E. *Úvod do podnikového hospodářství*. 2., přeprac. a dopl. vyd., Praha: C. H. Beck, 2007. ISBN 978-80-7179-897-2.

40 DVOŘÁK, P. *Bankovníctví pro bankéře a klienty*. 3. přeprac. vyd. Praha: Linde, 2005. ISBN 80-7201-515-X.

41 DVOŘÁK, P. *Bankovníctví pro bankéře a klienty*. 3. přeprac. vyd. Praha: Linde, 2005. ISBN 80-7201-515-X.

Kontokorentní úvěr podniky využívají zejména k financování nesouladu mezi přijetím plateb od svých zákazníků a úhradou svých závazků, sezónních výdajů, výkyvůch v likviditě. Dále slouží pro dlouhodobější pořizování oběžného majetku, které svým obratem generuje prostředky k úhradě.⁴²

2.1.3 Krátkodobá bankovní půjčka

Krátkodobá bankovní půjčka má jednorázový charakter, slouží zejména pro sezónní, příležitostné potřeby podniku, kdy dochází k přechodně vyšší spotřebě finančních prostředků.⁴³

2.1.4 Revolvingový úvěr

Revolvingový úvěr slouží k opakovanému čerpání finančních prostředků bez nutnosti uzavírání další úvěrové smlouvy. Sjednává se na určité časové období, v rámci kterého dochází opakovaně k čerpání dané finanční částky za stejných dohodnutých podmínek.⁴⁴

2.1.5 Lombardní úvěr

Lombardní úvěr se vyznačuje specifickým způsobem ručení za poskytnuté finanční prostředky, kterým je movitá zástava. Zajištění slouží bance jako záruka proti nesplacení úvěru, využívá se proto zejména u podniků, které nedisponují dostatečnou úvěrovou schopností. Jako movitou zástavu se často přijímají cenné papíry, které banky preferují, dále to mohou být směnky, platební dokumenty, zboží, drahé kovy.⁴⁵ Zastavený předmět se na základě zástavního práva předá po dobu trvání úvěrové smlouvy věřiteli. Existuje i možnost, že zastavený předmět zůstane u dlužníka, který s ním může disponovat, ale jen s povolením věřitele. Banky vyžadují, aby zástava nebyla hodnotově volatilní, dále

---

42 LANDOROVÁ, A. a kol. *Obchodní bankovníctví*. 2. přeprac. vyd. Liberec: TUL, 2007. ISBN 978-80-7372-191-6.

43 VALACH, J. *Finanční řízení podniku*. 2. vyd. Praha: Ekopress, 1999. ISBN 80-86119-21-1.

44 KOLB, R. W., RODRÍGUEZ, R. J. *Principles of Finance*. 2. edition. Toronto: D. C. Heath and Company, 1992. ISBN 0-669-27384-8.

45 VALACH, J. *Finanční řízení podniku*. 2. vyd. Praha: Ekopress, 1999. ISBN 80-86119-21-1.

požadují její tržní obchodovatelnost a snadnost předání nebo možnost jednoduchého převodu zástavního práva.⁴⁶

2.1.6 Směnečný úvěr

Směnečné úvěry se poskytují na základě směnky, která představuje cenný papír, prostřednictvím kterého se její výstavce zavazuje částku na směnce zaplatit. Podle reálného pohybu peněžních prostředků rozlišujeme eskontní a akceptační úvěr.⁴⁷

Eskontní úvěr

Princip eskontního úvěru spočívá v odkupu směnky bankou před dobou její splatnosti, za dobu od eskontu směnky do doby její splatnosti si banka účtuje úrok (diskont). V době splatnosti směnky předkládá banka k proplacení daný úvěr výstavci směnky. Nesplatí-li však původní výstavce směnku, banka požaduje splacení úvěru po podniku, který směnku předložil. V praxi banky neodkupují směnky jednotlivě, ale sjednávají s podnikem pravidelný odkup směnek v určité výši peněžní částky.⁴⁸

Akceptační úvěr

Akceptační úvěr je založen na postoupení směnky podnikem bance, která ji přijme a tím z ní vytvoří platební prostředek. Akceptem směnky banka podniku prodává své dobré jméno. Banka tedy nepůjčuje podniku peníze ale kredit. Bankovním akceptem se směnka stává důvěryhodnější a tím lépe obchodovatelná, jelikož se banka zaručila ji v době její dospělosti splatit, přičemž se podnik zaváže deponovat peněžní prostředky v bance pro úhradu směnky v době její splatnosti.⁴⁹

---

46 LANDOROVÁ, A. a kol. *Obchodní bankovníctví*. 2. přeprac. vyd. Liberec: TUL, 2007. ISBN 978-80-7372-191-6.

47 WÖHE, G.; KISLINGEROVÁ, E. *Úvod do podnikového hospodářství*. 2., přeprac. a dopl. vyd., Praha: C. H. Beck, 2007. ISBN 978-80-7179-897-2.

48 DVOŘÁK, P. *Bankovníctví pro bankéře a klienty*. 3. přeprac. vyd. Praha: Linde, 2005. ISBN 80-7201-515-X.

49 LANDOROVÁ, A. a kol. *Obchodní bankovníctví*. 2. přeprac. vyd. Liberec: TUL, 2007. ISBN 978-80-7372-191-6.

2.2 Ostatní krátkodobé zdroje financování

Ostatní krátkodobé zdroje financování zahrnují přijaté zálohy od odběratelů, předčasné vyinkasování pohledávek a nezaplacené závazky podniku.

2.2.1 Zálohy od odběratelů

Přijaté zálohy od odběratelů představují předem vyinkasované peněžní prostředky od odběratelů před provedením dodávky. Podnik tak získává určitou záruku zaplacení a finance na realizaci dodávky.⁵⁰

2.2.2 Předčasné inkaso pohledávek

Další způsob získání finančních prostředků představuje předčasné inkaso pohledávek, kdy zákazník uhradí svůj závazek dříve oproti stanovené době splatnosti. Pro motivaci k předčasnému zaplacení se využívají slevy z ceny dodávky.⁵¹

2.2.3 Nezaplacené závazky

Závazky představují platby, které podnik musí uhradit za přijaté výkony. V důsledku skutečnosti pozdější úhrady, využívá podnik prostředky k financování jiných potřeb. Závazky v podniku vznikají z titulu nevyplacených mezd vůči zaměstnancům, příčinou je posunutá výplata mezd až po vykonání práce. Další významnou položku představují závazky vůči státnímu rozpočtu a institucím zdravotního a sociálního pojištění. Mezi ostatní závazky lze zařadit nevyplacené výplaty podílů na hospodářském výsledku, závazky z titulu emise cenných papírů.⁵²

---

50 KISLINGEROVÁ, E. a kol. *Manažerské finance*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2004. ISBN 80-7179-802-9.

51 KISLINGEROVÁ, E. a kol. *Manažerské finance*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2004. ISBN 80-7179-802-9.

52 VALACH, J. *Finanční řízení podniku*. 2. vyd. Praha: Ekopress, 1999. ISBN 80-86119-21-1.

3 Dlouhodobé zdroje financování

Dlouhodobé zdroje financování se vyznačují splatností delší než období jednoho roku, používají se především k financování trvale vázané části oběžného majetku a fixního majetku. Rozlišují se vlastní a cizí dlouhodobé zdroje, dále se zohledňuje aspekt jejich interního nebo externího původu.

3.1 Vlastní interní dlouhodobé zdroje

Vlastní interní dlouhodobé zdroje byly vytvořeny samotnou činností podniku. Zahrnují odpisy, nerozdělený zisk a rezervní fondy.

3.1.1 Odpisy

*Odpisy můžeme definovat jako část ceny dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku, která se v průběhu jeho životnosti systematickým způsobem zahrnuje do provozních nákladů podniku, vynaložených za určité období.*⁵³ Prostřednictvím peněžního ekvivalentu nám sdělují výši opotřebení majetku a jejich hodnota se promítá do ceny produkce.⁵⁴

Existují spory, jakým způsobem se odpisy transformují v peníze a tím se stávají zdrojem financování. Argumentuje se tím, že částky odpisů společně s provozními náklady se vrátí podniku prostřednictvím tržeb v peníze, které použije na financování svých potřeb. Za podmínky převýšení výnosů nad náklady a nutnosti realizace úhrady tržeb. Dále odpisy snižují hospodářský výsledek, přičemž se nejedná o výdaje peněžních prostředků, ale o zadržené částky sloužící pro budoucí obnovu dlouhodobého majetku.⁵⁵

---

53 VALACH, J. *Investiční rozhodování a dlouhodobé financování*. 2. vyd. Praha: Ekopress, 2006. s. 315. ISBN 80-86929-01-9.

54 NÝVLTOVÁ, R.; MARINIČ, P. *Finanční řízení podniku*. 1. vyd. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3158-2.

55 KOVANICOVÁ, D. *Abeceda účetních znalostí pro každého*. 20. vyd. Praha: Polygon, 2012. ISBN 978-80-7273-169-5.

3.1.2 Nerozdělený zisk

Hospodářský výsledek podniku představuje to, co podnik vytvořil vlastní činností z vloženého kapitálu. Nerozdělený zisk poté tvoří tu část z hospodářského výsledku, která nebyla alokována. Jedná se tedy o zbylý zisk, který zůstane podniku po odvodu daní, případném snížení o ztráty z minulých let, úhradě podílů jednotlivým společníkům, výplatě dividend a odvedení přídělů do fondů vytvářených podnikem.⁵⁶

3.1.3. Rezervní fondy

Rezervní fondy reprezentují podíl zisku, který slouží jako prevence proti rizikům. Tvoří se z čistého zisku. Jejich hlavním účelem je úhrada ztrát z podnikání. Rozlišují se obvykle povinné a dobrovolné rezervní fondy. Povinné rezervní fondy určuje zákon. Stát tímto způsobem poskytuje ochranu věřitelům, kteří riskují ztrátu svého vkladu. Dobrovolné rezervní fondy se tvoří z vlastní iniciativy podniku podle stanov. Slouží k určitému účelu, kterým bývá úhrada mimořádných ztrát, nákup akcií a podílů jiných podniků.⁵⁷

3.2 Vlastní externí dlouhodobé zdroje

Vlastní externí dlouhodobé zdroje pochází od subjektů stojících mimo podnik a tvoří vlastní kapitál. Jedná se o emitované akcie, obchodní podíly a přijaté dary.

3.2.1 Akcie

V případě akciových společností vzniká základní kapitál upisováním akcií. Akcie jsou majetkové cenné papíry, které představují vlastnický podíl jeho majitele na podnikovém kapitálu akciové společnosti. Jednotlivé akcie se liší podle práv plynoucích z jejich vlastnictví.⁵⁸

---

56 KOVANICOVÁ, D. *Abeceda účetních znalostí pro každého*. 20. vyd. Praha: Polygon, 2012. ISBN 978-80-7273-169-5.

57 VALACH, J. *Investiční rozhodování a dlouhodobé financování*. 2. vyd. Praha: Ekopress, 2006. ISBN 80-86929-01-9.

58 VALACH, J. *Investiční rozhodování a dlouhodobé financování*. 2. vyd. Praha: Ekopress, 2006.

Kmenové akcie

Majitel kmenových akcií disponuje právem na výplatu dividendy, podíl na likvidačním zůstatku společnosti, možností hlasovat na valné hromadě akcionářů a má předkupní právo na nákup nových akcií. Výhoda financování prostřednictvím kmenových akcií pro podnik spočívá v tom, že nemají stanovené datum splatnosti. Podnik není pevně vázán pravidelnou výší výplaty dividendy. Z důvodu vyššího výnosu oproti prioritním akciím jsou snadněji prodejné. Nevýhodu kmenových akcií tvoří vyšší emisní náklady, delší doba přípravy jejich emise, rozšiřování hlasovacího práva na další akcionáře a daňová neuznatelnost dividend do nákladů, která činí akciový kapitál dražší než cizí dluhy.⁵⁹

Prioritní akcie

Z prioritních akcií plyne jejich majiteli stálá dividend, na jejíž výši nemá vliv aktuální zisk, přihlíží se jen k úrokové míře kapitálového trhu a případně k výši dividend kmenových akcií. Výplata dividend majitelům prioritních akcií má přednost před výplatou majitelům kmenových akcií. Není-li možné v některém období dividendy vyplatit, jejich úhrada se přesouvá do dalšího období. Výhodu pro podnik představuje skutečnost, že jejich majitelé nezískávají hlasovací právo na valné hromadě, proto jejich emise nemění poměr hlasovacích práv stávajících akcionářů.⁶⁰

3.2.2. Obchodní podíly

Obchodní podíly jsou vydávány podniky, které nemají právní formu akciové společnosti. Dokladují výši vkladu společníka do základního kapitálu. Z obchodního podílu plyne právo podílu na zisku a na likvidačním zůstatku společnosti.⁶¹

---

59 VALACH, J. *Investiční rozhodování a dlouhodobé financování*. 2. vyd. Praha: Ekopress, 2006. ISBN 80-86929-01-9.

60 VALACH, J. *Investiční rozhodování a dlouhodobé financování*. 2. vyd. Praha: Ekopress, 2006. ISBN 80-86929-01-9.

61 KOVANICOVÁ, D. *Abeceda účetních znalostí pro každého*. 20. vyd. Praha: Polygon, 2012. ISBN 978-80-7273-169-5.

3.2.3. Dary

Peněžité dary představují nevratný zdroj financování, který podnik může získat od různých subjektů na základě darovací smlouvy.⁶²

3.3 Cizí interní dlouhodobé zdroje

Cizí interní dlouhodobé zdroje představují podnikem vytvářené rezervy.

3.3.1 Rezervy

Rezervy patří do cizích zdrojů financování, jelikož představují závazek podniku. Tvoří se za účelem krytí budoucích výdajů, u kterých podnik nezná jejich přesnou výši nebo období. Jejich finanční efekt reprezentuje snížení daňových plateb a vyplaceného zisku. Snížení daňových plateb je způsobeno odkladem platby daně z příjmů z důsledku současného navýšení nákladů tvorbou rezerv. V případě výplaty zisku dochází rovněž k jeho snížení.⁶³

Rozlišují se rezervy zákonné, které se legislativně upravují a ostatní rezervy zahrnující rezervy na důchody pro zaměstnance, musí-li je podnik vyplácet na základě smlouvy nebo právního předpisu, rezervy na daň z příjmů ve výši předpokládané daňové povinnosti. Dále se může jednat o rezervy na garanční opravy, rezervy na restrukturalizaci.⁶⁴

3.4 Cizí externí dlouhodobé zdroje

Cizí externí dlouhodobé zdroje představují dluh, který podnik musí splatit. Zahrnují například: emitované obligace, dlouhodobé úvěry, emisní půjčku, leasing, finanční podporu státu.

---

62 KOVANICOVÁ, D. *Abeceda účetních znalostí pro každého*. 20. vyd. Praha: Polygon, 2012. ISBN 978-80-7273-169-5.

63 WÖHE, G.; KISLINGEROVÁ, E. *Úvod do podnikového hospodářství*. 2., přeprac. a dopl. vyd., Praha: C. H. Beck, 2007. ISBN 978-80-7179-897-2.

64 KOVANICOVÁ, D. *Abeceda účetních znalostí pro každého*. 20. vyd. Praha: Polygon, 2012. ISBN 978-80-7273-169-5.

3.4.1 Obligace (dluhopisy)

Podnikem emitované obligace jsou úvěrové cenné papíry, představující závazek emitenta vůči věřiteli. Jejich splatnost je stanovena na dobu určitou, mají obvykle předem stanovený úrok a věřitelům nedávají možnost zasahovat do rozhodování o činnosti podniku. Výhodou pro podnik je, že úroky z obligací jsou plně odpočitatelnou položkou od základu daně. Na druhou stranu s emisí obligací se pojí vysoké náklady, existuje riziko změn podmínek v souvislosti s jejich delší dobou splatnosti a povinnost platby stejné výše úroků i v obdobích nižšího dosaženého zisku. Dále dochází ke zvyšování zadluženosti podniku a s tím spojeným růstem nákladů na pořízení dalšího kapitálu.⁶⁵

3.4.2 Dlouhodobé úvěry

Dlouhodobé úvěry se od krátkodobých úvěrů odlišují dobou splatnosti, která je delší než jeden rok. Jedná se zejména o úvěry poskytnuté bankovními či nebankovními institucemi, dodavateli, odběrateli.

Hypoteční úvěr

Hypoteční úvěr je typickým dlouhodobým úvěrem. Specifikum tohoto úvěru představuje jeho zajištění, kterým se stává výlučně zástava nemovitého majetku. Účelem poskytnutí tohoto úvěru zpravidla bývá pořízení budov a pozemků. Banky mohou nabízet i neúčelovou tzv. americkou hypotéku.⁶⁶

Výše poskytovaného úvěru se váže na finanční možnosti podniku a cenu zástavy. Doba splatnosti úvěru musí respektovat životnost financovaného majetku. Z důvodu kvalitního zajištění neplnou z hypotečního úvěru vysoké úroky ve srovnání s úrokovými sazbami z jiných úvěrů.⁶⁷

---

65 VALACH, J. *Finanční řízení podniku*. 2. vyd. Praha: Ekopress, 1999. ISBN 80-86119-21-1.

66 VALACH, J. *Investiční rozhodování a dlouhodobé financování*. 2. vyd. Praha: Ekopress, 2006. ISBN 80-86929-01-9.

67 DVOŘÁK, P. *Bankovníctví pro bankéře a klienty*. 3. přeprac. vyd. Praha: Linde, 2005. ISBN 80-7201-515-X.

3.4.3 Emisní půjčka

Emisní půjčka představuje vystavení dluhopisu podnikem věřiteli na úvěrovou částku a úrok. Emise půjčky se skládá z přípravy emise dluhopisu a jejich samotného umístění. Přípravná fáze zahrnuje určení druhu a formy emitovaných dluhopisů, celkové částky půjčky včetně jejího dělení, úročení a emisního kurzu. Dále se zpracovává prospekt emitenta, který obsahuje informace o cenném papíru a jeho emitentovi. Umístění dluhopisu na kapitálový trh probíhá formou veřejnou nebo soukromou, případně může banka podniku přislíbit převzetí emisní půjčky.⁶⁸

3.4.4 Leasing

Leasing představuje další možnost financování potřeb podniku, aniž by podnik musel daný majetek pořídit do svého vlastnictví, jelikož vlastníkem majetku je leasingová společnost, která koupí daný majetek od dodavatele a pronajímá ho podniku. Základními typy leasingu jsou finanční a operativní leasing.⁶⁹

Finanční leasing

Finanční leasing představuje pronájem majetku na určitou dobu leasingovou společností nájemci za podmínky převodu vlastnických práv po skončení doby pronájmu, která v podstatě trvá dobu ekonomické životnosti majetku. Odpisy majetku uplatňuje leasingová společnost, ale nájemce většinou přebírá odpovědnost za zajištění servisu, oprav, údržby a pojištění majetku. Dlouhodobý časový horizont leasingového splácení způsobuje riziko změny podmínek na trhu, za kterých byla leasingová smlouva uzavřena. Problémem je také případné odstoupení od leasingové smlouvy v případě ztráty potřebnosti daného majetku, morálního nebo fyzického opotřebení. Oproti tomu finanční leasing zahrnuje řadu výhod například: podnik může majetek využívat, aniž by uhradil celou finanční částku nutnou k jeho pořízení. Splátky leasingu se účtují do nákladů a tím snižují základ daně.⁷⁰

---

68 ŠENKÝŘOVÁ, B. a kol. *Bankovníctví II*. 1. vyd. Praha: Grada, 1998. ISBN 80-7169-663-3.

69 VALACH, J. *Investiční rozhodování a dlouhodobé financování*. 2. vyd. Praha: Ekopress, 2006. ISBN 80-86929-01-9.

70 LANDOROVÁ, A. a kol. *Obchodní bankovníctví*. 2. přeprac. vyd. Liberec: TUL, 2007. ISBN 978-80-7372-191-6.

Operační leasing

U operačního leasingu nájemce užívá předmět leasingu a platí nájemné, po skončení doby nájmu nedochází k odkoupení pronajímaného předmětu nájemcem, ale k jeho navrácení leasingové společnosti. Servis, údržbu a opravy na pronajímaném předmětu zajišťuje leasingová společnost. Předmětem operačního leasingu jsou zejména movité věci, které podnik potřebuje pro svoji činnost jen krátkodobě.⁷¹

3.4.5 Finanční podpora státu

Stát z důvodu dosažení ekonomického růstu, rozvoje určitých oborů podnikání, regionů a zajištění konkurenceschopnosti tuzemských podniků podporuje prostřednictvím státních prostředků především malé a střední podniky, z důvodu jejich obtížnějšího přístupu k cizím zdrojům financování. Forma podpory má podobu nabídky výhodných úvěrů s příznivou výší úrokové sazby, finančních příspěvků a dotací poskytovaných za stanoveným účelem. Kromě podpory od státu existuje i pomoc ze strukturálních fondů Evropské unie, kterou lze čerpat formou dotací.⁷²

3.4.6. Ostatní dlouhodobé zdroje

Jiné alternativy dlouhodobého financování podniku představují závazky ke společníkům, účastníkům sdružení a členům družstva z titulu poskytnutých půjček, dlouhodobě přijaté zálohy od odběratelů.⁷³

3.5 Alternativní formy financování

Další možnosti dlouhodobého financování podniku, které se v literatuře uvádí jako alternativní, zahrnují například: faktoring, forfaiting, projektové financování a rozvojový kapitál.

---

71 LANDOROVÁ, A. a kol. *Obchodní bankovníctví*. 2. přeprac. vyd. Liberec: TUL, 2007. ISBN 978-80-7372-191-6.

72 NÝVLTOVÁ, R.; MARINIČ, P. *Finanční řízení podniku*. 1. vyd. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3158-2.

73 KOVANICOVÁ, D. *Abeceda účetních znalostí pro každého*. 20. vyd. Praha: Polygon, 2012. ISBN 978-80-7273-169-5.

3.5.1 Faktoring

Faktoring znamená odkup krátkodobých pohledávek faktoringovou společností před dobou jejich splatnosti, která nepřesahuje většinou více než 180 dní. Přitom platí, že odkupovaná pohledávka vznikla na základě obchodního úvěru a není zajištěná, zároveň se k ní nevztahují práva třetích osob. Forfaiter může vymáhat pohledávku pouze vůči jejímu ručiteli.⁷⁴

Důvodem pro využívání faktoringu je zvýšení likvidity podniku, jelikož peněžní prostředky nemusí být vázány v pohledávkách. Faktoringová společnost na sebe zároveň přebírá rizika spočívající v nesplacení závazků, změn měnových kursů a úrokových měr. Veškerá evidence včetně případného vymáhání pohledávky připadá na starost faktoringové společnosti.⁷⁵

3.5.2 Forfaiting

Forfaiting představuje odkup pohledávek, které mají dobu splatnosti delší než 180 dní, mimořádně i několik let. Podstatným rozdílem oproti faktoringu je, že pohledávky jsou zajištěné.⁷⁶ Forfaiting se týká zejména pohledávek vůči zahraničním odběratelům. Pohledávky bývají zajištěné úvěrovými nástroji, kterými jsou směnky, úvěrové záruky. Banky odkupují pouze ty pohledávky, které byly dlužníky plně akceptovány a u nichž se zřekli případného uplatňování pozdějších reklamačních nároků vůči dodavateli.⁷⁷

V případě skutečnosti nezaplacení pohledávky nemá právo forfaitingová společnost vyžadovat splacení po společnosti, která pohledávku k odkupu předložila. Tímto dochází také kromě úvěrového rizika i k transformaci rizika měnového a úrokového. Odkup

---

74 MAREK, P. a kol. *Studijní průvodce financemi podniku*. 1. vyd. Praha: Ekopress, 2006. ISBN 80-86119-37-8.

75 LANDOROVÁ, A. a kol. *Obchodní bankovníctví*. 2. přeprac. vyd. Liberec: TUL, 2007. ISBN 978-80-7372-191-6.

76 MAREK, P. a kol. *Studijní průvodce financemi podniku*. 1. vyd. Praha: Ekopress, 2006. ISBN 80-86119-37-8.

77 LANDOROVÁ, A. a kol. *Obchodní bankovníctví*. 2. přeprac. vyd. Liberec: TUL, 2007. ISBN 978-80-7372-191-6.

pohledávek se realizuje na diskontní bázi, při odkupu se proplácí částka výše pohledávky snižená o diskont.⁷⁸

3.5.3 Rizikový (rozvojový kapitál)

Rizikový kapitál slouží jako vhodná možnost financování pro podniky nedisponující potřebnou výší interních zdrojů a vyznačující se krátkou dobou působnosti na trhu, což jim vytváří komplikace při vstupu na kapitálový trh.

*Rizikový kapitál je kapitál vkládaný prostřednictvím rizikového fondu do základního kapitálu zpravidla veřejně neobchodovatelných firem, určený na financování počáteční činnosti firmy a zejména pak na financování projektů inovačního a rozvojového charakteru s vysokým rizikem.*⁷⁹

Rizikový kapitál je charakteristický přítomností primárních investorů, kterými jsou zpravidla banky, pojišťovny, penzijní fondy. V menší míře se jimi mohou stát i soukromí investoři, podniky, stát. Peněžní prostředky investorů jsou shromážděny ve fondu rizikového kapitálu. Tento fond rozhoduje o financování jednotlivých projektů. Společnostem jsou prostředky poskytovány zpravidla postupně dle plnění dílčích cílů projektu jako přímý vklad do základního kapitálu. Z důvodu značného rizika, které investoři podstupují, vyžadují vysokou rentabilitu realizovaných projektů, která činí hodnoty 30 až 35 %. Dalším typickým znakem rizikového kapitálu je jeho časově omezené působení v podniku, po uplynutí stanovené doby dochází k jeho vystoupení ze společnosti. V tomto momentě se teprve může komplexně vyhodnotit jeho výnosnost pro investory. Vystoupení investorů se realizuje odkoupením podílů vlastníky podniku, případně jinou společností a uvedení na burzu cenných papírů.⁸⁰

---

78 DVOŘÁK, P. *Bankovníctví pro bankéře a klienty*. 3. přeprac. vyd. Praha: Linde, 2005. ISBN 80-7201-515-X.

79 VALACH, J. *Investiční rozhodování a dlouhodobé financování*. 2. vyd. Praha: Ekopress, 2006. s. 318-319. ISBN 80-86929-01-9.

80 VALACH, J. *Investiční rozhodování a dlouhodobé financování*. 2. vyd. Praha: Ekopress, 2006. ISBN 80-86929-01-9.

3.5.4 Projektové financování

*Projektové financování lze definovat jako získávání zdrojů pro financování samostatného podnikatelského záměru – projektu.*⁸¹ Typickým znakem daného projektu je jeho oddělení od činnosti podniku s perspektivou vytváření budoucích příjmů. Pro účely projektového financování se vytváří projektová společnost, která má formu nezávislé právnické osoby, jejím prvořadým úkolem je financování a koordinace projektu.⁸² Její členy tvoří sponzoři, dodavatelé zařízení, věřitelé, municipální subjekty. Sponzoři jako hlavní členové projektu se starají o celkovou přípravu a realizaci projektu.⁸³

Další podstatný rys projektového financování představuje velká kapitálová náročnost daných projektů. Z tohoto důvodu se na profinancování projektu podílí více subjektů. Nejčastějšími věřiteli financující projekty jsou banky poskytující úvěry, následují pojišťovny, státní instituce, případně i dodavatelé a odběratelé participující na projektu. Kromě cizího kapitálu dochází i ke krytí pomocí vlastního kapitálu vloženého sponzory. Jiným důvodem účasti více věřitelů je diverzifikace rizika. K zajištění slouží majetek projektu. Poskytnuté prostředky se hradí průběžně z příjmů generovaných projektem, princip spočívá ve stanovení předpovědi příjmů projektu dle technických a projektových analýz, které stanoví reálnost možnosti splácení.⁸⁴

---

81 KISLINGEROVÁ, E. a kol. *Manažerské finance*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2004. s. 517. ISBN 80-7179-802-9.

82 KISLINGEROVÁ, E. a kol. *Manažerské finance*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2004. ISBN 80-7179-802-9.

83 DVOŘÁK, P. *Bankovníctví pro bankéře a klienty*. 3. přeprac. vyd. Praha: Linde, 2005. ISBN 80-7201-515-X.

84 DVOŘÁK, P. *Bankovníctví pro bankéře a klienty*. 3. přeprac. vyd. Praha: Linde, 2005. ISBN 80-7201-515-X.

4 Analýza využívání zdrojů financování

Po teoretickém vymezení jednotlivých alternativ financování následuje analýza skutečného využívání zdrojů financování podniků.

4.1 Cíle výzkumu

Hlavním cílem výzkumu je pomocí dotazníkového šetření získat informace týkající se financování firmy. Dotazník z tohoto důvodu obsahuje otázky zkoumající využívání cizích zdrojů, týkající se financování pomocí leasingu, úvěru, dluhopisů, přijatých záloh od odběratelů (dále jen zálohy odb.), dotací a závazků vůči dodavatelům (dále jen závazky dod.). U úvěrů jako nejčastějších zdrojů financování je následně dotazována jejich forma v členění na kontokorentní, provozní, investiční, hypoteční a exportní. Poté je zjišťován důvod využívání cizích zdrojů, v nabídce uzavřených odpovědí jsou uvedeny tyto možnosti: nedostatek vlastních zdrojů, nižší náklady, nezakládání vzniku řídicích práv, daňová uznatelnost nákladů. Další otázky jsou zaměřeny na vlastní zdroje financování. Zkoumání má odpovědět na otázku, které vlastní zdroje firmy využívají v členění na odpisy, nerozdělený zisk, vlastní vklady, půjčky společníků. V nabídce uzavřených odpovědí pro zjištění důvodů užití vlastních zdrojů, je zařazeno: nižší riziko, nezvyšování zadluženosti, daňová uznatelnost nákladů a existence vlastního zdroje. V závěru dotazníku je zjišťováno, zda podnik využívá i alternativní formy financování jako je projektové financování, rizikový kapitál, faktoring, forfaiting, případně další formy. Formulář dotazníku, který byl do firem rozeslán, je možné nalézt v příloze diplomové práce.

4.2 Metodologie výzkumu

Pro získání informací o financování činnosti firem byla zvolena metoda dotazníkového šetření. V úvodu dotazníku jsou zjišťovány informace o dané dotazované firmě týkající se její charakteristiky. Pro určení lokality působení firmy je zjišťován kraj, ve kterém má firma sídlo. Dále je sledována právní forma podnikání v členění na společnosti s ručením

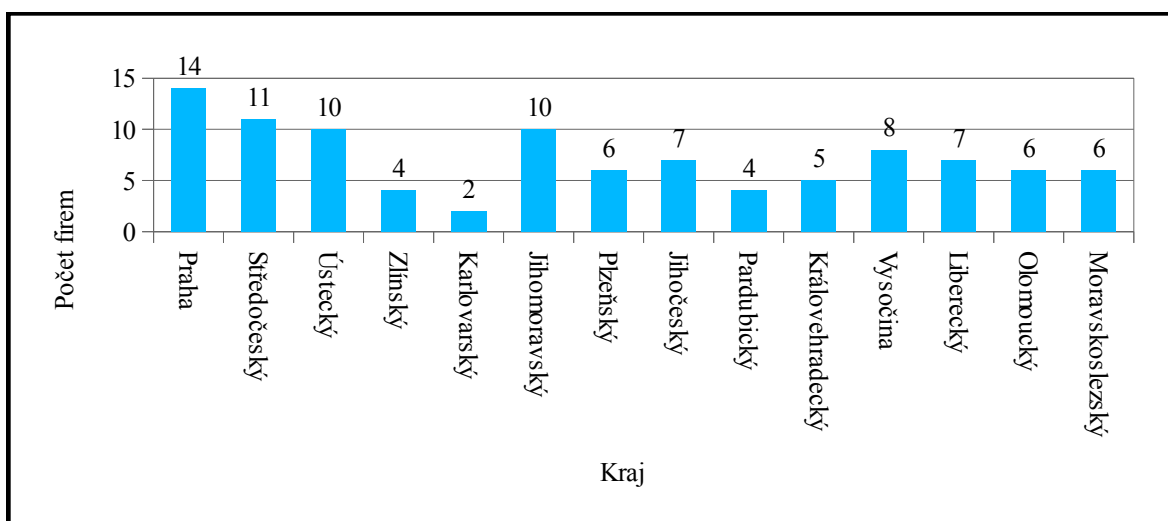
omezeným (dále jen s. r. o.), akciové společnosti (dále jen a. s.), komanditní společnosti (dále jen k. s.) a družstva. Poté je zjišťován hlavní předmět činnosti a počet zaměstnanců v kategoriích: 0, 1 až 10, 11 až 50, 51 až 250 a více než 250 zaměstnanců. Dle doby existence jsou firmy rozčleněny na kategorie: založené dříve než před rokem, existující 1 až 3 roky, 4 až 10 let, 11 až 20 let a více než 20 let. Výše ročních tržeb v milionech Kč (dále jen mil.) je sledována v členění: do výše 1,5 mil., ve výši 1,5 až 10 mil., 11 až 50 mil., 51 až 100 mil., více jak 100 mil. Dále následují otázky týkající se využívání zdrojů financování.

Dotazníkové šetření bylo realizováno v průběhu měsíce února a března roku 2013, kdy byly prostřednictvím hromadných emailů s přiloženým dotazníkem osloveny firmy vybrané pomocí databáze Albertina. Dotazník byl rozeslán na 6 485 emailových adres, přičemž z nich 24 % nebylo platných, jelikož na ně nebylo možné email doručit. Z úspěšně doručených dotazníků se vrátilo celkem 132 vyplněných dotazníků, jejich návratnost tedy činila pouhá 2,68 %. Mezi navracenými dotazníky se ale objevily i takové, které byly od firem jiných oborů podnikání než zvolených pro diplomovou práci, dále se vrátily i dotazníky nekompletně vyplněné, proto nebyly zařazeny k dalšímu vyhodnocení. Nakonec bylo vybráno celkem 100 dotazníků k dalšímu vyhodnocení, vypovídací schopnost navracených dotazníků tedy dosáhla 76 %.

4.3 Charakteristika respondentů

Výběrový vzorek firem byl získán pomocí databáze Albertina, jako kritérium výběru byl zvolen obor podnikání, konkrétně byly zvoleny firmy zabývající se zemědělstvím, stavebnictvím, dopravou a službami vztahujícími se k pohostinství a ubytování. Z hlediska lokality působení byly do vzorku zahrnuty firmy sídlící ve všech krajích České republiky, libovolné právní formy podnikání, bez omezení výše ročních tržeb, počtu zaměstnanců i doby existence firmy.

Do dotazníkového šetření byly zahrnuty firmy ze všech krajů České republiky. Počet navrácených dotazníků podle jednotlivých krajů je zachycen v následujícím grafu.

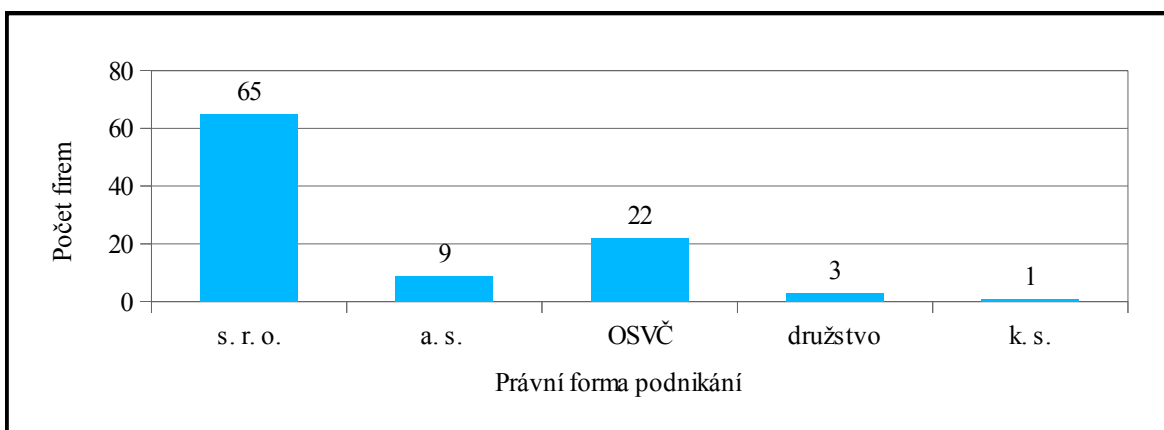

Obr. 4.1: Počet firem podle kraje působení

Zdroj: Vlastní zpracování

Nejvíce odpovědí bylo získáno od firem sídlících v Praze, následovaly firmy ze Středočeského, Jihomoravského a Ústeckého kraje. Naopak nejméně vyplněných dotazníků bylo získáno od firem z Karlovarského, Zlínského a Pardubického kraje.

Podle právní formy podnikání zachycuje zúčastnění firem v dotazníkovém šetření následující graf.

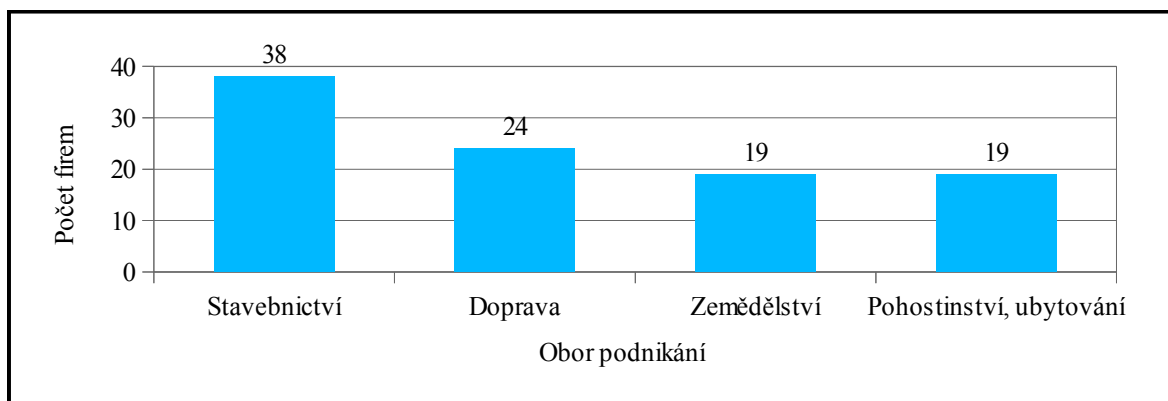

Obr. 4.2.: Počet firem podle právní formy podnikání

Zdroj: Vlastní zpracování

V nadpoloviční většině se dotazníkového šetření zúčastnily firmy podnikající právní formou s. r. o., které jsou také v České republice nejčastější formou podnikání. Nejméně odpovědí bylo naopak získáno od a. s., družstev a jeden dotazník byl i od k. s.

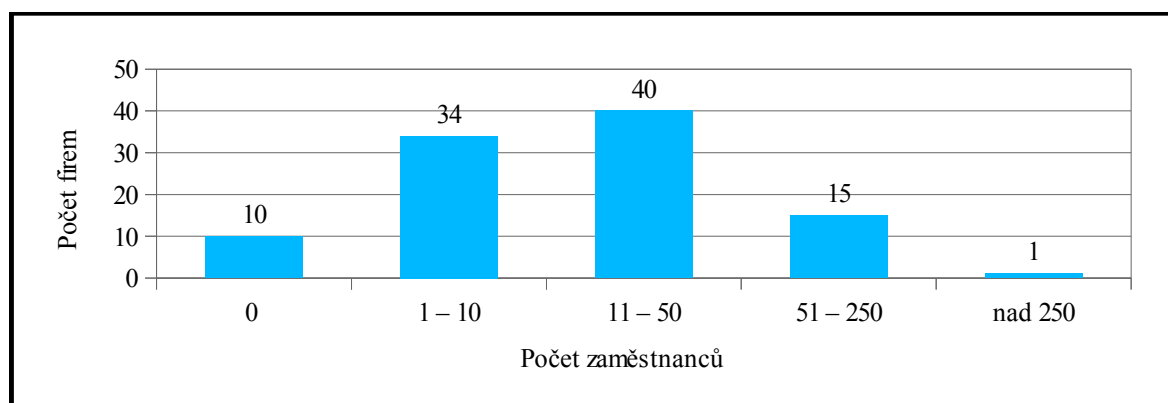
Zúčastnění firem v dotazníkovém šetření podle oboru, ve kterém firmy působí, zachycuje následující graf.

Obr. 4.3.: Počet firem podle oboru podnikání
Zdroj: Vlastní zpracování

Zastoupení firem podle oboru podnikání bylo následující: nejvíce dotazníků bylo získáno od firem působících ve stavebnictví, poté od firem podnikajících v dopravě a firem z oboru zemědělství, pohostinství a ubytování, jejichž účast dosáhla stejného počtu firem.

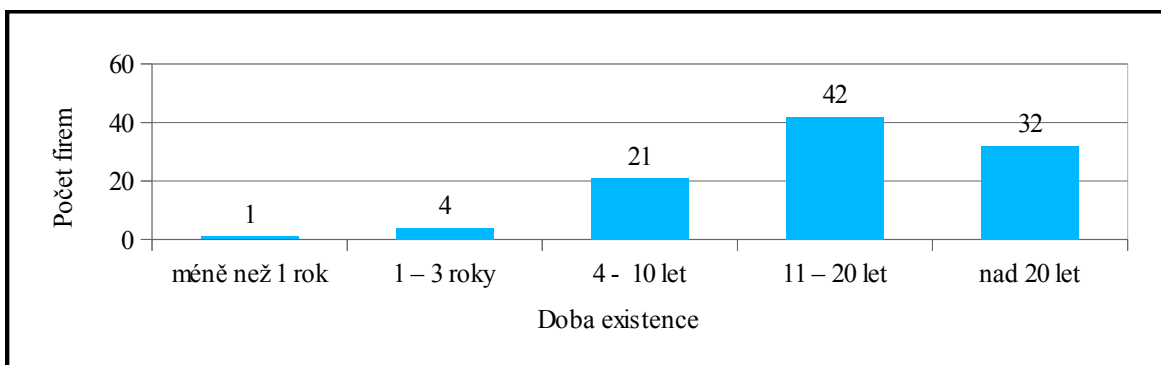
Zúčastnění firem podle počtu zaměstnanců je zachyceno v následujícím grafu.

Obr. 4.4.: Počet firem podle počtu zaměstnanců
Zdroj: Vlastní zpracování

Podle počtu zaměstnanců bylo získáno nejvíce dotazníků od firem s počtem 11 až 50 zaměstnanců, poté od firem s 1 až 10 zaměstnanci, 51 až 250 zaměstnanci, firem bez zaměstnanců a jeden dotazník byl od firmy mající více než 250 zaměstnanců.

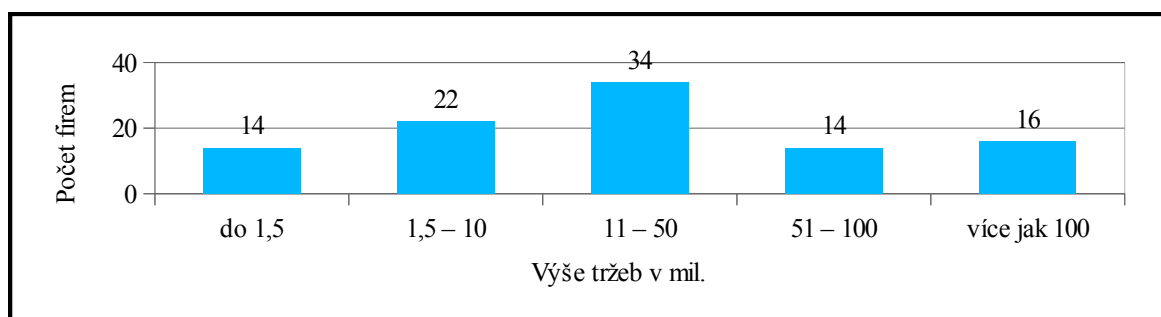
Podle doby existence firmy zachycuje zúčastnění firem v dotazníkovém šetření následující graf.

Obr. 4.5.: Počet navrácených dotazníků podle doby existence
Zdroj: Vlastní zpracování

Zastoupení firem v dotazníkovém šetření podle doby existence firmy bylo následující: nejvíce dotazníků bylo získáno od firem s dobou existence 11 až 20 let, následovaly firmy s dobou existence delší než 20 let, poté firmy podnikající 4 až 10 let. Nejmenší zastoupení bylo naopak u firem podnikajících méně než 3 roky.

Zúčastnění firem v dotazníkovém šetření podle výše ročních tržeb v mil. je zachyceno v následujícím grafu.

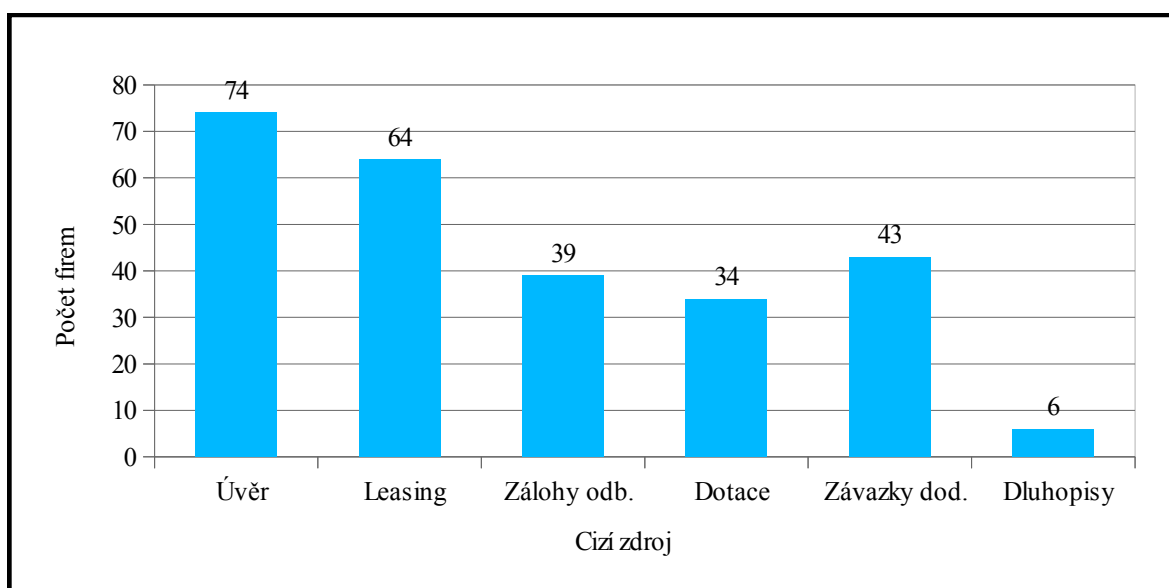

Obr. 4.6.: Počet firem podle výše tržeb v mil.
Zdroj: Vlastní zpracování

Největšího zastoupení v dotazníkovém šetření dosáhly firmy mající tržby ve výši 11 až 50 mil., poté firmy s tržbami 1,5 až 10 mil., ostatní firmy se podle výše tržeb zúčastnily poměrně rovnoměrně.

4.4 Využívání cizích zdrojů financování v podnicích

Cizí zdroje používá k financování své činnosti 90 % firem, které se zúčastnily dotazníkového šetření. Zbýlých 10 % firem uvedlo, že cizí zdroje vůbec nevyužívají pro financování své činnosti, jednalo se o firmy podnikající v menším rozsahu podle počtu zaměstnanců a výše dosahovaných tržeb. Počet firem využívající jednotlivé cizí zdroje financování zachycuje následující graf.

Obr. 4.7.: Využívání jednotlivých cizích zdrojů firmami
Zdroj: Vlastní zpracování

Ve využívání cizích zdrojů zaujímá největší podíl financování pomocí úvěru v různých formách. Z celkového počtu firem používajících cizí zdroje jich 82 % financuje svoji činnost úvěrem. Druhým nejčastějším cizím zdrojem financování firem je leasing, který využívá 71 % firem. Pomocí nezaplacených závazků vůči svým dodavatelům financuje svoji činnost 47 % firem, přijaté zálohy od odběratelů slouží k financování 43 % firem

a 38 % firem využívá dotací. Pouze 6,6 % firem používá k financování dluhopisy a to jen jako doplňkový zdroj, byly uvedeny u firem podnikajících ve větším rozsahu podle výše dosahovaných tržeb. Jedna z firem uvedla, že využívá půjčky od nebankovních subjektů avšak jen v okrajové míře, jednalo se o firmu z oboru zemědělské výroby.

4.4.1 Využívání cizích zdrojů financování podle právní formy podnikání

Leasingem financují svou činnost všechna dotázaná družstva, následuje jeho využívání u 69 % s. r. o., 50 % OSVČ a 44 % a. s. Úvěr slouží k financování všech družstev, dále je zastoupen na financování u a. s., s. r. o. a OSVČ, ale ve větší míře než jakou svou činnost financují leasingem. Zálohy od odběratelů slouží k financování 48 % s. r. o., dále je využívají v menší míře OSVČ a a. s., družstva je nevyužívají. Dotace využívají k financování všechna družstva, zatímco pouze 18 % OSVČ a 28 % s. r. o. Závazky vůči dodavatelům využívá k financování své činnosti jen 23 % OSVČ a 33 % a. s. a družstev.

Tab. 4.1: Podíl cizích zdrojů u firem v % podle právní formy podnikání

Právní forma podnikání	Druh cizího zdroje				
	Leasing	Úvěr	Zálohy odb.	Dotace	Závazky dod.
s. r. o.	69%	74%	48%	28%	51%
a. s.	44%	78%	11%	44%	33%
OSVČ	50%	68%	18%	18%	23%
družstvo	100%	100%	0%	100%	33%

Zdroj: Vlastní zpracování

Svou činnost financuje úvěrem 74 % s. r. o. a 69 % formou leasingu, ale jen 28 % s. r. o. slouží k financování dotace. Financování úvěrem využívá 78 % a. s., zatímco zálohy od odběratelů poskytují finanční prostředky jen 11 % a. s. OSVČ nejvíce využívají k financování úvěr, zálohy od odběratelů a dotace financují činnost jen 18 % OSVČ. Všechna družstva financují svou činnost pomocí úvěru, leasingu a dotací, zálohy od odběratelů naopak nevyužívají.

4.4.2 Využívání cizích zdrojů financování podle oboru podnikání

Leasing využívá k financování 90 % firem podnikajících v dopravě, následuje jeho využívání u firem z oboru zemědělství, stavebnictví, pohostinství a ubytování. Úvěr financuje činnost 95 % firem podnikajících v zemědělství, 89 % firem podnikajících ve stavebnictví, ale jen 69 % firem z oboru pohostinství a ubytování. Zálohy od odběratelů využívá k financování 63 % firem podnikajících ve stavebnictví, ale jen 24 % firem z oboru dopravy a 29% firem z oboru zemědělství. Dotace poskytují finance 69 % firem podnikajících v zemědělství, zatímco jen 22 % firem z oboru dopravy, 27 % firem ze stavebnictví a 33 % firem zabývajících se pohostinstvím a ubytováním. Závazky vůči dodavatelům využívá 74 % firem podnikajících ve stavebnictví, oproti tomu jen 31 % firem z oboru dopravy a 34 % firem působících v oblasti pohostinství a ubytování.

Tab. 4.2: Podíl cizích zdrojů u firem v % podle oboru podnikání

Obor podnikání	Druh cizího zdroje				
	Leasing	Úvěr	Zálohy odb.	Dotace	Závazky dod.
Stavebnictví	68%	89%	63%	27%	74%
Doprava	90%	77%	24%	22%	31%
Zemědělství	70%	95%	29%	69%	55%
Pohostinství, ubytování	54%	69%	50%	33%	34%

Zdroj: Vlastní zpracování

Firmy podnikající ve stavebnictví využívají především úvěr (89 % firem), oproti tomu jen 27 % jich využívá dotace. Firmám působících v dopravě slouží k financování v největší míře leasing (90 % firem), zatímco dotace financují činnost jen 22 % firem, zálohy od odběratelů 24 % firem a závazky vůči dodavatelům 31 % firem. Největší měrou se na financování firem podnikajících v zemědělství podílí úvěr, který využívá 95 % firem, ale jen 29 % firem financuje svou činnost pomocí záloh od odběratelů. Firmy podnikající v oblasti pohostinství a ubytování využívají nejvíce financování úvěrem (69 % firem), naopak nejméně využívají dotace (33 % firem) a závazky vůči dodavatelům (34 % firem).

4.4.3 Využívání cizích zdrojů financování podle počtu zaměstnanců

Leasing využívá 87 % firem s 51 až 250 zaměstnanci, ale jen 30 % firem bez zaměstnanců. Úvěr se podílí na financování firem tím více, čím má firma více zaměstnanců, využívá ho 93 % firem s 51 až 250 zaměstnanci, a 60 % firem bez zaměstnanců. Zálohy od odběratelů poskytují finanční prostředky v největší míře firmám s 11 až 50 zaměstnanci (45 % firem), ale pouze 10 % firem bez zaměstnanců. Dotace využívá 53 % firem s 51 až 250 zaměstnanci, zatímco jen 10 % firem bez zaměstnanců. Závazky vůči dodavatelům slouží k financování 58 % firem s 11 až 50 zaměstnanci, firmy bez zaměstnanců je naopak nevyužívají.

Tab. 4.3: Podíl cizích zdrojů u firem v % podle počtu zaměstnanců

Počet zaměstnanců	Druh cizího zdroje				
	Leasing	Úvěr	Zálohy odb.	Dotace	Závazky dod.
0	30%	60%	10%	10%	0%
1 – 10	56%	62%	41%	35%	35%
11 – 50	64%	80%	45%	30%	58%
51 – 250	87%	93%	27%	53%	47%

Zdroj: Vlastní zpracování

Firmy bez zaměstnanců financují svou činnost nejvíce úvěrem (60 % firem), zatímco závazky vůči dodavatelům k financování nevyužívají, zálohy od odběratelů a dotace jich využívá 10 %. Firmy s 1 až 10 zaměstnanci využívají k financování nejvíce úvěr (62 % firem), zatímco dotace a závazky vůči dodavatelům slouží k financování v menší míře (35 % firem). Firmy s 11 až 50 zaměstnanci financují svou činnost úvěrem v největší míře (80 % firem), ale jen 30 % firem jich využívá k financování dotace. Firmám s 51 až 250 zaměstnanci slouží nejvíce k financování úvěr (93 % firem) a leasing (87 % firem), zálohy od odběratelů naopak využívají nejméně (27 % firem).

4.4.4 Využívání cizích zdrojů financování podle doby existence firmy

Pomocí leasingu svou činnost financují více firmy s dobou existence delší než 4 roky, (více než 60 % firem), zatímco u firem s dobou existence 1 až 3 roky ho využívá jen 25 % firem. Financování úvěrem je rovněž častější u firem s delší dobou existence, využívá ho 81 % firem existujících více než 20 let, ale jen 25 % firem existujících 1 až 3 roky. Zálohy od odběratelů využívají nejvíce firmy s dobou existence 1 až 3 roky (50 % firem), zatímco jen 10 % firem existujících 4 až 10 let. Dotace financují činnost nejvíce firmám s dobou existence 4 až 10 let (38 % firem), naopak nejméně (25 % firem) je využívají firmy existující 1 až 3 roky. Závazky vůči dodavatelům využívá k financování 48 % firem existujících 4 až 10 let a 45 % firem existujících 11 až 20 let, kdežto firmy existující 1 až 3 roky je využívají v nejmenší míře (5 % firem).

Tab. 4.4: Podíl cizích zdrojů u firem v % podle doby existence firmy

Doba existence	Druh cizího zdroje				
	Leasing	Úvěr	Zálohy odb.	Dotace	Závazky dod.
1 – 3 roky	25%	25%	50%	25%	25%
4 - 10 let	67%	71%	10%	38%	48%
11 – 20 let	64%	74%	43%	31%	45%
nad 20 let	63%	81%	25%	28%	38%

Zdroj: Vlastní zpracování

Firmy existující 1 až 3 roky využívají nejvíce k financování zálohy od odběratelů (50 % firem), ostatní formy financování slouží k financování 25 % dotázaných firem. Firmám existujících 4 až 10 let slouží k financování nejvíce úvěr (71 % firem) a leasing (67 % firem), naopak zálohy od odběratelů financují činnost pouze 10 % firem. Firmy existující 11 až 20 let financují svou činnost nejvíce úvěrem (74 % firem) a leasingem (64 % firem), naopak nejméně využívají k financování dotace (31 % firem). Firmy existující déle než 20 let využívají nejvíce k financování úvěr (81 % firem), dále leasing (63 % firem), zatímco zálohy od odběratelů slouží k financování jen 25 % firem a dotace 28 % firem.

4.4.5 Využívání cizích zdrojů financování podle výše ročních tržeb

Leasingem financují svou činnost všechny firmy s výší tržeb v rozmezí 10 až 100 mil., ale jen 44 % firem s tržbami vyššími než 100 mil. Úvěr slouží k financování spíše u firem dosahujících vyššího objemu tržeb, využívá ho 94 % firem s tržbami vyššími než 100 mil., 93 % firem s tržbami 51 až 100 mil., zatímco firem s tržbami 1,5 až 10 mil. ho využívá jen 39 %. Zálohy od odběratelů financují činnost 50 % firem s výší tržeb 51 až 100 mil. a 1,5 až 10 mil., ale pouze 14 % firem s tržbami nižšími než 1,5 mil. Dotace financují činnost nejvíce u firem s tržbami do 1,5 mil. (64 % firem), firmy s výší tržeb 1,5 až 10 mil. je využívají nejméně (23 % firem). Závazky vůči dodavatelům slouží jen k financování firem s tržbami vyššími než 1,5 mil., jelikož firmy mající tržby nižší než 1,5 mil. je nevyužívají.

Tab. 4.5: Podíl cizích zdrojů u firem v % podle výše tržeb

Výše tržeb v mil. Kč	Druh cizího zdroje				
	Leasing	Úvěr	Zálohy odb.	Dotace	Závazky dod.
do 1,5	69%	64%	14%	64%	0%
1,5 – 10	50%	39%	50%	23%	55%
11 – 50	100%	71%	38%	29%	50%
51 – 100	100%	93%	50%	36%	50%
více jak 100	44%	94%	25%	31%	50%

Zdroj: Vlastní zpracování

Firmy dosahující tržby nižší než 1,5 mil. financují svou činnost nejvíce leasingem (69 % firem), úvěrem a dotacemi (64 % firem), zatímco závazky vůči dodavatelům k financování nevyužívají. Firmy s výší tržeb 1,5 až 10 mil. využívají k financování nejvíce závazky vůči dodavatelům (55 % firem), leasing a zálohy od odběratelů (50 % firem), ale dotace využívá jen (23 % firem). U všech firem dosahujících tržby v rozmezí 11 až 50 mil. slouží k financování leasing, u 71 % firem úvěr, zatímco dotace jen u 29 % firem. Všechny firmy dosahující tržby ve výši 51 až 100 mil. využívají

k financování leasing, 93 % firem úvěr, ale dotace se na jejich financování podílejí nejméně (jen u 36 % firem). Firmy s tržbami vyššími než 100 mil. nejvíce svou činnost financují pomocí úvěru (94 % firem), naopak nejméně pomocí záloh od odběratelů (25 % firem) a dotací (31 % firem).

4.4.6 Míra důležitosti využívání cizích zdrojů financování

Firmy vyjádřily míru důležitosti využívání jednotlivých cizích zdrojů financování pomocí pořadí využívanosti. Procentuální podíl firem u jednotlivých cizích zdrojů podle pořadí důležitosti jejich využívání je zachycen v následující tabulce.

Tab. 4.6: Podíl cizích zdrojů u firem v % podle důležitosti využívání

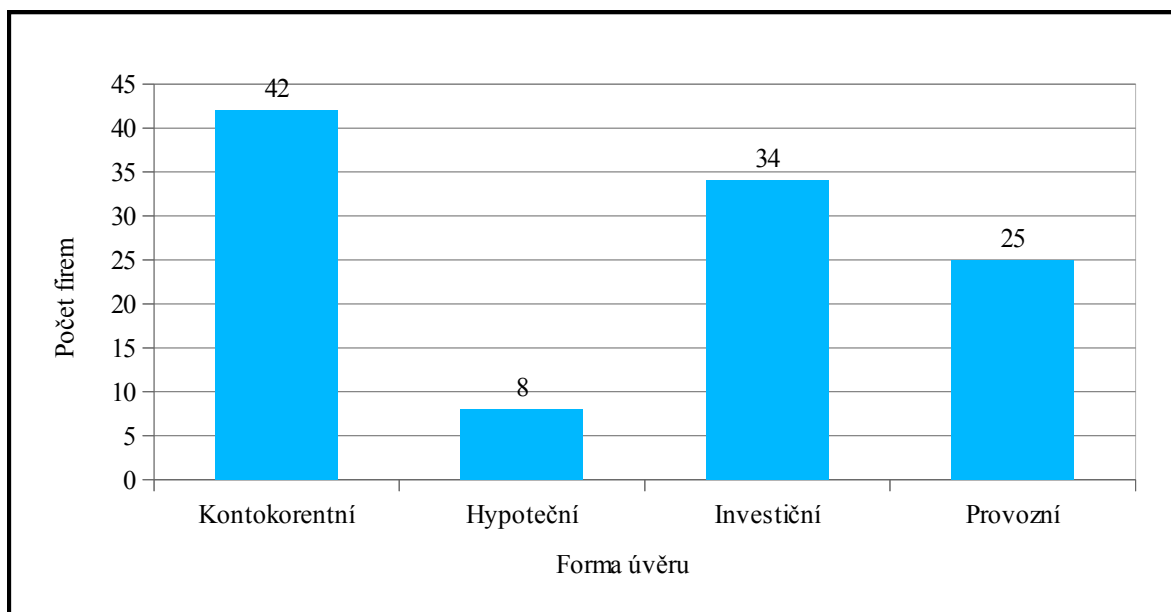
Cizí zdroj	Pořadí využívanosti cizího zdroje					
	1. místo	2. místo	3. místo	4. místo	5. místo	6. místo
Úvěr	48%	28%	17%	4%	11%	14%
Leasing	26%	23%	28%	26%	16%	19%
Zálohy odb.	12%	13%	19%	22%	16%	19%
Dotace	6%	16%	17%	19%	20%	14%
Závazky dod.	8%	20%	17%	29%	21%	24%
Dluhopisy	0%	0%	2%	0%	16%	10%

Zdroj: Vlastní zpracování

Za hlavní finanční zdroj lze považovat přibližně u poloviny firem úvěr. Financování formou leasingu je firmami spíše přiřazováno na přední místa podle pořadí důležitosti využívání. Zálohy od odběratelů se rovnoměrně podílí na financování firem podle pořadí využívanosti cizích zdrojů. Dotace jako hlavní finanční zdroj jsou využívány minimálně, v menší míře rovněž slouží k financování u firem na dalších stupních podle pořadí využívanosti. Závazky vůči dodavatelům nepatří mezi hlavní finanční zdroj většího počtu firem, na dalších místech v pořadí využívanosti financování se podílí vcelku v rovnoměrném rozložení. Dluhopisy se podílí jako zdroj financování u malého počtu firem a to na pozicích s menším stupněm využívanosti.

4.5 Využívání jednotlivých forem úvěrů

U nejčastějšího cizího zdroje financování, kterým je úvěr, je sledována jeho forma. Počet firem využívající jednotlivé formy úvěrů zachycuje následující graf.

Obr. 4.8.: Využívání jednotlivých forem úvěrů firmami
Zdroj: Vlastní zpracování

U firem zúčastněných dotazníkového šetření převládá využívání kontokorentního úvěru, kterým financuje svou činnost 47 % firem, následuje využívání investičního úvěru (38 % firem), poté provozního úvěru (28 % firem), využívání hypotečního úvěru uvedlo 9 % firem a exportního úvěru jen 1 % firem. Exportní úvěr byl uveden jako zdroj financování u větších firem existujících delší období a podnikajících ve stavebnictví.

4.5.1 Využívání úvěrů podle právní formy podnikání

Kontokorentní úvěr slouží k financování 52 % s. r. o., zatímco družstva ho k financování své činnosti nevyužívají. Hypoteční úvěr je naopak využíván nejvíce družstvy (33 % firem) a OSVČ (27 % firem), kdežto a. s. ho nevyužívají a s. r. o. jen minimálně (2 % firem). Investiční úvěr poskytuje finance 67 % družstev, 56 % a. s., méně je využíván OSVČ (27 % firem) a s. r. o. (34 % firem). Provozní úvěr slouží k financování rovněž nejvíce družstvům (33 % firem) a nejméně ho využívají OSVČ (18 % firem).

Tab. 4.7: Podíl jednotlivých forem úvěru u firem v % podle právní formy podnikání

Právní forma podnikání	Forma úvěru			
	Kontokorentní	Hypoteční	Investiční	Provozní
s. r. o.	52%	2%	34%	29%
a. s.	44%	0%	56%	22%
OSVČ	32%	27%	27%	18%
družstvo	0%	33%	67%	33%

Zdroj: Vlastní zpracování

Svou činnost financuje kontokorentním úvěrem 52 % s. r. o., naopak hypoteční úvěr využívají nejméně (jen 2 % firem). Investičním úvěrem nejvíce financují svou činnost a. s. (56 % firem), zatímco hypoteční úvěr nevyužívají. OSVČ využívají nejvíce kontokorentní úvěr (32 % firem), poté hypoteční a investiční úvěr (27 % firem), provozní úvěr využívají k financování nejméně (18 % firem). U družstev převažuje financování pomocí investičního úvěru (67 % firem), ale kontokorentní úvěr naopak nevyužívají žádná.

4.5.2 Využívání úvěrů podle oboru podnikání

Kontokorentní úvěr využívá 58 % firem podnikajících ve stavebnictví a 54 % firem z oboru dopravy, ale firmy z oboru zemědělství ho využívají méně (26 % firem). Hypoteční úvěr financuje činnost jen u firem podnikajících v zemědělství, pohostinství a ubytování (21 % firem), jelikož firmy působící ve stavebnictví a dopravě ho nevyužívají. Investiční úvěr nejvíce využívají firmy působící v zemědělství (74 % firem), zatímco firmy podnikající ve stavebnictví, pohostinství a ubytování ho využívají méně (jen 21 % firem). Provozním úvěrem financuje svou činnost 42 % firem z oboru zemědělství, ale jen 5 % firem působících v pohostinství a ubytování.

Tab. 4.8: Podíl jednotlivých forem úvěru u firem v % podle oboru podnikání

Obor podnikání	Forma úvěru			
	Kontokorentní	Hypoteční	Investiční	Provozní
Stavebnictví	58%	0%	21%	34%
Doprava	54%	0%	29%	21%
Zemědělství	26%	21%	74%	42%
Pohostinství, ubytování	32%	21%	21%	5%

Zdroj: Vlastní zpracování

Firmy podnikající ve stavebnictví využívají kontokorentní úvěr v největší míře (58 % firem), hypoteční úvěr naopak nevyužívají. Firmy z oboru dopravy rovněž nejvíce využívají kontokorentní úvěr (54 % firem) a hypoteční úvěr také k financování jejich činnosti neslouží. U firem, které podnikají v zemědělství převažuje financování investičním úvěrem (74 % firem), kdežto hypoteční úvěr využívá jen 21 % firem. Firmy působící v pohostinství a ubytování využívají nejčastěji formu kontokorentního úvěru (32 % firem), zatímco provozní úvěr využívá jen 5 % firem.

4.5.3 Využívání úvěrů podle počtu zaměstnanců

Kontokorentním úvěrem financuje svou činnost 60 % firem s 11 až 50 zaměstnanci, ale jen 20 % firem bez zaměstnanců. Hypoteční úvěr slouží k financování 40 % firem bez zaměstnanců, zatímco firmy se zaměstnanci ho využívají minimálně (8 % firem s 1 až 10 zaměstnanci a 7 % firem s 51 až 250 zaměstnanci), firmy s 11 až 50 zaměstnanci ho nevyužívají. Investiční úvěr nejvíce využívají firmy s větším počtem zaměstnanců (45 % firem s 11 až 50 zaměstnanci a 40 % firem s 51 až 250 zaměstnanci), firem bez zaměstnanců ho využívá jen 20 % a firem s 1 až 10 zaměstnanci 26 %. Provozní úvěr rovněž financuje s převahou firmy s větším počtem zaměstnanců (35 % firem s 11 až 50 zaměstnanci a 33 % firem s 51 až 250 zaměstnanci), firmám bez zaměstnanců tato forma úvěru k financování neslouží.

Tab. 4.9: Podíl jednotlivých forem úvěru u firem v % podle počtu zaměstnanců

Počet zaměstnanců	Forma úvěru			
	Kontokorentní	Hypoteční	Investiční	Provozní
0	20%	40%	20%	0%
1 – 10	44%	8%	26%	21%
11 – 50	60%	0%	45%	35%
51 – 250	33%	7%	40%	33%

Zdroj: Vlastní zpracování

Firmy nemající zaměstnance využívají nejvíce hypoteční úvěr (40 % firem), zatímco provozní úvěr nevyužívají. U firem s 1 až 10 zaměstnanci převažuje financování kontokorentním úvěrem (44 % firem), kdežto hypoteční úvěr využívá jen 8 % firem. Firmy s 11 až 50 zaměstnanci také využívají nejvíce kontokorentní úvěr (60 % firem), avšak hypotečním úvěrem svou činnost nefinancují. Firmy, které mají 51 až 250 zaměstnanců financují svou činnost nejvíce investičním úvěrem (40 % firem), hypoteční úvěr ale využívá pouze 7 % firem.

4.5.4 Využívání úvěrů podle doby existence firmy

Kontokorentním úvěrem financují svou činnost nejvíce firmy existující více jak 20 let (59 % firem) a firmy existující 4 až 10 let (52 % firem), zatímco firem existujících 1 až 3 roky ho využívá jen 25 %. Hypoteční úvěr využívají nejvíce firmy existující 4 až 20 let (10 % firem) a firmy existující déle než 20 let (6 % firem), zatímco firmy existující 1 až 3 roky ho nevyužívají. Investiční úvěr slouží k financování firem tím více čím existují delší období, firem s dobou existence nad 20 let ho využívá 44 %, kdežto firmy existující 1 až 3 roky ho nevyužívají. Provozní úvěr převažuje ve využívání u firem existujících 11 až 20 let (29 % firem) a existujících 4 až 10 let (24 % firem), ale z firem existujících 1 až 3 roky ho nevyužívá žádná.

Tab. 4.10: Podíl jednotlivých forem úvěru u firem v % podle doby existence firmy

Doba existence	Forma úvěru			
	Kontokorentní	Hypoteční	Investiční	Provozní
1 – 3 roky	25%	0%	0%	0%
4 - 10 let	52%	10%	29%	24%
11 – 20 let	36%	10%	36%	29%
nad 20 let	59%	6%	44%	19%

Zdroj: Vlastní zpracování

Firmy existující 1 až 3 roky využívají pouze kontokorentní úvěr (25 % firem). Firmy s dobou existence 4 až 10 let nejvíce využívají kontokorentní úvěr (52 % firem), naopak nejméně využívají hypoteční úvěr (10 % firem). Firmy existující 11 až 20 let financují svou činnost v největší míře kontokorentním a investičním úvěrem (36 % firem), hypoteční úvěr využívají nejméně (jen 10 % firem). Firmy s dobou existence delší než 20 let využívají nejvíce kontokorentní úvěr, kdežto hypoteční úvěr využívá pouhých 6 % firem.

4.5.5 Využívání úvěrů podle výše ročních tržeb firmy

Kontokorentním úvěrem financují svou činnost více firmy dosahující vyšších tržeb, firem s tržbami v rozmezí 11 až 50 mil. ho využívá 56 % a 50 % firem s tržbami nad 51 mil., zatímco firem s tržbami do 1,5 mil. ho využívá pouze 21 %. Hypoteční úvěr využívají nejvíce firmy s tržbami nižšími než 1,5 mil. (36 % firem), zatímco firmy s tržbami vyššími než 1,5 mil. ho využívají minimálně, firmy s tržbami nad 100 mil. tímto úvěrem svou činnost nefinancují. Investiční úvěr financuje s převahou firmy s vyššími tržbami, využívá ho 63 % firem s tržbami nad 100 mil., 57 % firem s tržbami 51 až 100 mil., ale firem s tržbami 1,5 až 10 mil. ho využívá jen 18 %. Provozní úvěr slouží k financování rovněž více firmám s vyššími tržbami, využívá ho 44 % firem s tržbami nad 100 mil., kdežto firmy s tržbami nižšími 1,5 mil. ho nevyužívají.

Tab. 4.11: Podíl jednotlivých forem úvěru u firem v % podle výše tržeb firmy

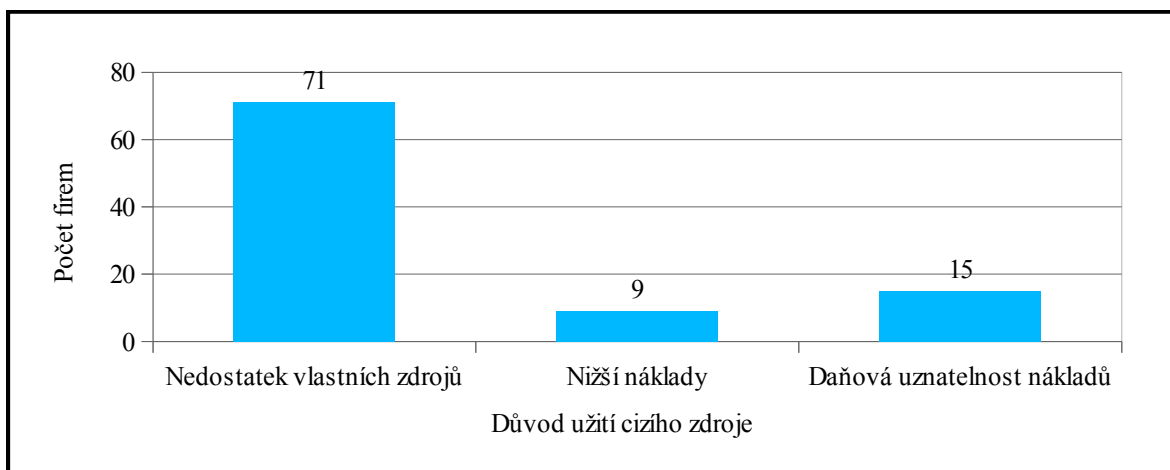
Výše tržeb v mil. Kč	Forma úvěru			
	Kontokorentní	Hypoteční	Investiční	Provozní
do 1,5	21%	36%	29%	0%
1,5 – 10	41%	5%	18%	23%
11 – 50	56%	3%	26%	29%
51 – 100	50%	7%	57%	29%
více jak 100	50%	0%	63%	44%

Zdroj: Vlastní zpracování

Firmy s tržbami do 1,5 mil. využívají nejvíce hypoteční úvěr (36 % firem), naopak provozní úvěr k financování jejich činnosti neslouží. Firmy dosahující tržby 1,5 až 10 mil. využívají nejvíce kontokorentní úvěr (41 % firem), zatímco hypoteční úvěr jich využívá pouze 5 %. Firmy s tržbami v rozmezí 11 až 50 mil. využívají také nejvíce kontokorentní úvěr (56 % firem) a hypoteční úvěr jen 3 % firem. U firem s výší tržeb 51 až 100 mil. převládá financování pomocí investičního úvěru (57 % firem) a kontokorentního úvěru (50 % firem), ale hypoteční úvěr využívá jen 7 % firem. Firmy dosahující tržby vyšší než 100 mil. financují svou činnost rovněž nejvíce investičním úvěrem (63 % firem), kdežto hypoteční úvěr nevyužívají.

4.6 Důvody využívání cizích zdrojů firmami

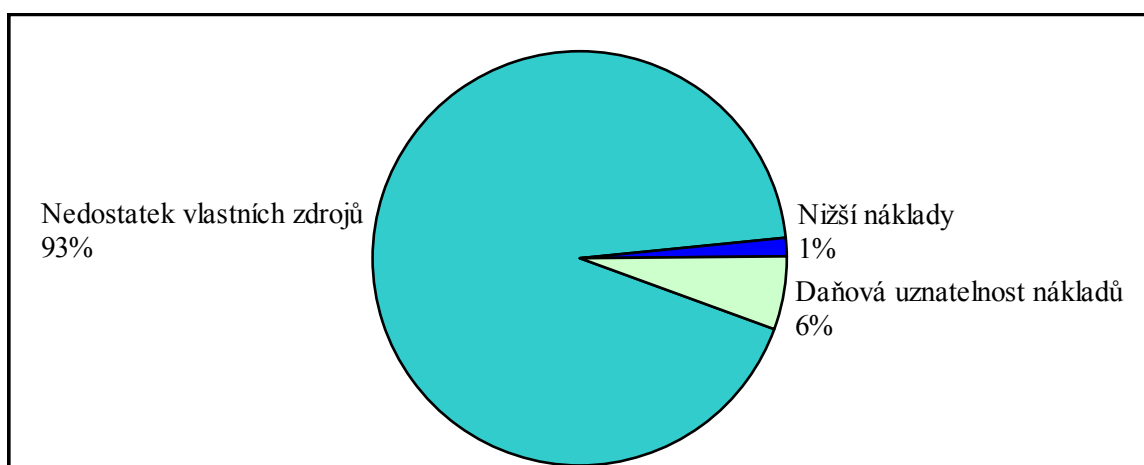
Jednoznačně nejčastějším důvodem využívání cizích zdrojů je u firem nedostatek vlastních zdrojů, jelikož byl uveden u 86 % firem. Méně frekventovanými důvody jsou pro firmy daňová uznatelnost nákladů, kterou zvolilo jako důvod užití cizího zdroje 18 % firem, nižší náklady cizích zdrojů jsou důvodem jejich užití pro 11 % firem. Počet firem, které uvedly dané důvody využívání cizích zdrojů je zachycen v následujícím grafu.

Obr. 4.9.: Důvody užití cizích zdrojů financování
Zdroj: Vlastní zpracování

Dalšími méně častými důvody jsou pro 2,5 % firem delší splatnost cizího zdroje, dočasný nedostatek hotovostních prostředků, sezónní výkyvy v oboru podnikání. Dále bylo firmami uvedeno jako důvod užití cizích zdrojů nižší dosažený zisk jako následek recese oboru. Některá z firem využívá financování pomocí leasingu z důvodu, že takto pořízený majetek nemusí odepisovat. Skutečnost nezakládání vzniku řídicích práv u určitých cizích zdrojů nebylo zvoleno důvodem pro jejich užití žádnou z firem.

Zastoupení hlavního důvodu využívání cizích zdrojů financování firmami je zachyceno v následujícím grafu.

Obr. 4.10: Podíl hlavních důvodů užívání cizích zdrojů firmami
Zdroj: Vlastní zpracování

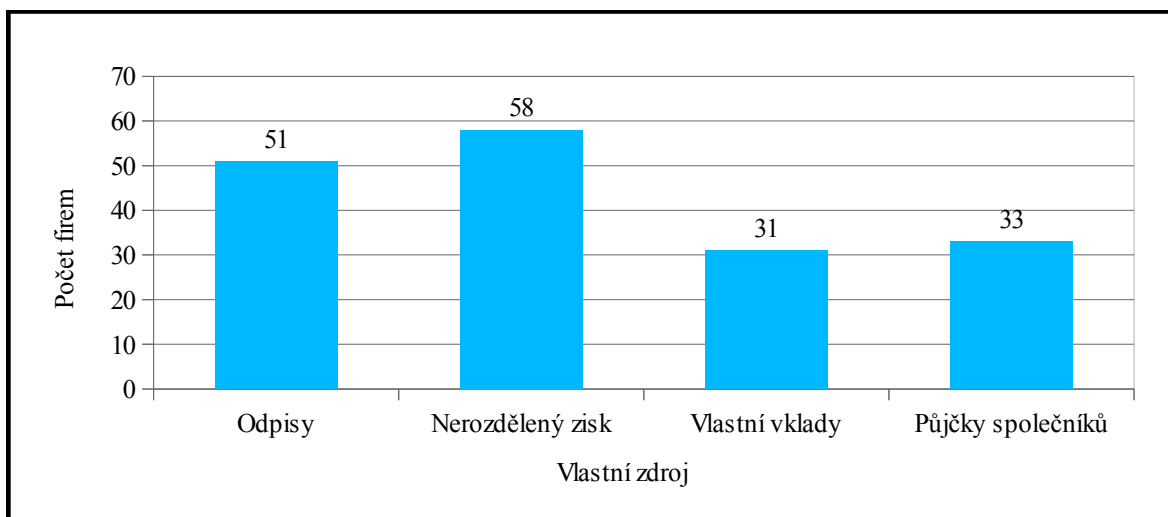
Za hlavní důvod užití cizích zdrojů financování byl u 93 % firem stanoven nedostatek vlastních zdrojů. Daňová uznatelnost nákladů kvůli, které firmy využívají cizí zdroje, byla za hlavní důvod užití určena u 6 % firem. Pouze 1 % firem uvádí jako hlavní důvod užití cizích zdrojů jejich nižší náklady.

4.7 Využívání alternativních forem financování

Další formy financování nejsou mezi firmami, které poskytly informace v dotazníkovém šetření, příliš časté. Pouze 10 % firem uvedlo, že je k financování využívá. Z celkového počtu firem, které využívají některou z alternativních forem financování, 7 % firem získává prostředky pomocí faktoringu a 3 % firem prostřednictvím projektového financování. Získávání finančních prostředků faktoringem bylo převážně uvedeno u firem zabývajících se dopravou a podnikajících formou s. r. o. ve větším rozsahu podle výše dosažených tržeb a existujících delší období. Projektové financování je využíváno zejména firmami z oboru stavebnictví podnikajících formou s. r. o., existujících déle než 10 let a které svoji činnost provádí ve větším rozsahu podle výše dosahovaných tržeb a počtu zaměstnanců.

4.8 Analýza využívání vlastních zdrojů financování

Všechny firmy zúčastněné dotazníkového šetření uvedly, že svoji činnost financují vlastními zdroji. Počet firem využívající jednotlivé vlastní zdroje financování zachycuje následující graf.

Obr. 4.11: Využívání jednotlivých vlastních zdrojů firmami
Zdroj: Vlastní zpracování

Celkem 58 % firem využívá k financování své činnosti nerozdělený zisk, 51 % firem považuje za finanční zdroj odpisy, půjčky od společníků jsou zdrojem financování 33 % firem, vlastní vklady do společnosti slouží k financování 31 % firem.

4.8.1 Využívání vlastních zdrojů financování podle právní formy podnikání

Nerozdělený zisk využívají k financování všechna družstva, zatímco jen 44 % a. s. Odpisy slouží k financování nejvíce u a. s. a družstev (67 % firem), OSVČ je využívají méně (jen 36 % firem). Vlastní vklady využívají nejvíce s. r. o. (38 % firem), kdežto družstva je nevyužívají. Půjčky od společníků také nejvíce slouží k financování s. r. o. (48 % firem), zatímco OSVČ je využívá jen 9 % a družstva je nevyužívají žádná.

Tab. 4.12: Podíl vlastních zdrojů u firem v % podle právní formy podnikání

Právní forma podnikání	Druh vlastního zdroje			
	Nerozdělený zisk	Odpisy	Vlastní vklady	Půjčky od společníků
s. r. o.	69%	49%	38%	48%
a. s.	44%	67%	33%	22%
OSVČ	64%	36%	18%	9%
družstvo	100%	67%	0%	0%

Zdroj: Vlastní zpracování

Nerozděleným ziskem financuje svou činnost 69 % s. r. o., ale jen 38 % jich využívá vlastní vklady. Odpisy nejvíce slouží k financování u a. s. (67 % firem), zatímco půjčky od společníků využívá jen 22 % a. s. OSVČ využívají k financování nejvíce nerozdělený zisk (64 % firem), kdežto půjčky od společníků využívá jen 9 % OSVČ. Všechna družstva financují svou činnost pomocí nerozděleného zisku, vlastní vklady a půjčky od společníků naopak nevyužívají.

4.8.2 Využívání vlastních zdrojů financování podle oboru podnikání

Nerozdělený zisk financuje činnost 73 % firem podnikajících ve stavebnictví, nejméně se podílí na financování firem působících v pohostinství a ubytování (42 % firem). Odpisy využívají k financování nejvíce firmy, které podnikají v zemědělství (64 % firem), naopak nejméně je využívají firmy působící v dopravě (43 % firem). Vlastní vklady financují činnost 50 % firem, které podnikají v pohostinství a ubytování, nejméně je využívají firmy z oboru dopravy (22 % firem). Půjčky od společníků využívají nejvíce firmy podnikající ve stavebnictví (51 % firem), zatímco firem působících v pohostinství a ubytování je využívá 17 % .

Tab. 4.13: Podíl vlastních zdrojů u firem v % podle oboru podnikání

Obor podnikání	Druh vlastního zdroje			
	Nerozdělený zisk	Odpisy	Vlastní vklady	Půjčky od společníků
Stavebnictví	73%	48%	23%	51%
Doprava	56%	43%	22%	26%
Zemědělství	63%	64%	29%	38%
Pohostinství, ubytování	42%	49%	50%	17%

Zdroj: Vlastní zpracování

Firmy podnikající ve stavebnictví využívají k financování nejvíce nerozdělený zisk (73 % firem), zatímco vlastní vklady využívá 23 % firem. Firmy, které podnikají v oboru dopravy rovněž nejvíce k financování využívají nerozdělený zisk (56 % firem) a vlastní vklady nejméně (22 % firem). Firmy podnikající v zemědělství nejvíce využívají k financování odpisy (64 % firem) a nerozdělený zisk (63 % firem), naopak vlastní vklady využívá jen 29 % firem. Firmy působící v pohostinství a ubytování k financování nejvíce využívají vlastní vklady (50 % firem) a odpisy (49 % firem), kdežto půjčky od společníků slouží k financování jen 17 % firem.

4.8.3 Využívání vlastních zdrojů financování podle počtu zaměstnanců

Nerozdělený zisk slouží k financování nejvíce firmám s 51 až 250 zaměstnanci (87 % firem), nejméně ho naopak k financování využívají firmy s 1 až 10 zaměstnanci (44 % firem). Odpisy financují nejvíce činnost firmám s 11 až 50 zaměstnanci (75 % firem), zatímco jen 26 % firem s 1 až 10 zaměstnanci a 30 % firem bez zaměstnanců. Vlastní vklady slouží k financování nejvíce firmám s 1 až 10 zaměstnanci (47 % firem), naopak nejméně financují činnost firmám bez zaměstnanců (20 % firem). Půjčky od společníků jsou nejvíce využívány firmami s 11 až 50 zaměstnanci (45 % firem), kdežto firmy nemající zaměstnance je nevyužívají.

Tab. 4.14: Podíl vlastních zdrojů u firem v % podle počtu zaměstnanců

Počet zaměstnanců	Druh vlastního zdroje			
	Nerozdělený zisk	Odpisy	Vlastní vklady	Půjčky od společníků
0	70%	30%	20%	0%
1 – 10	44%	26%	47%	35%
11 – 50	75%	75%	25%	45%
51 – 250	87%	47%	27%	33%

Zdroj: Vlastní zpracování

Firmy nemající zaměstnance financují svou činnost nejvíce pomocí nerozděleného zisku (70 % firem), ale půjčky společníků nevyužívají. Firmy s 1 až 10 zaměstnanci využívají k financování nejvíce vlastní vklady (47 % firem) a nerozdělený zisk (44 % firem), zatímco odpisy jejich činnost financují nejméně (26 % firem). Firmy s 11 až 50 zaměstnanci využívají nejvíce nerozdělený zisk a odpisy (75 % firem), zatímco vlastní vklady využívá pouze 25 % firem. Firmy s 51 až 250 zaměstnanci svoji činnost financují nejvíce pomocí nerozděleného zisku (87 % firem), kdežto vlastní vklady využívá jen 27 % firem a půjčky od společníků 33 % firem.

4.8.4 Využívání vlastních zdrojů financování podle doby existence firmy

Nerozdělený zisk financuje činnost v menší míře firmám existujícím delší období, využívá ho 69 % firem existujících více než 10 let, 71 % firem existujících 4 až 10 let, firmy existující 1 až 3 roky ho využívají všechny. Odpisy využívají nejvíce firmy s dobou existence 4 až 10 let (62 % firem), firmy existující 11 až 20 let je využívají nejméně (40 % firem). Vlastní vklady využívají více firmy existující kratší období, využívá je 52 % firem s dobou existence 4 až 10 let a 50 % firem existujících 1 až 3 roky, zatímco firem existujících 11 až 20 let je využívá 24 % a firem existujících déle než 20 let 25 %. Půjčky společníků využívají rovněž více firmy existující kratší období, slouží k financování 50 % firem existujících 1 až 3 roky, kdežto firem s dobou existence nad 20 let je využívá jen 31 %.

Tab. 4.15: Podíl vlastních zdrojů u firem v % podle doby existence firmy

Doba existence	Druh vlastního zdroje			
	Nerozdělený zisk	Odpisy	Vlastní vklady	Půjčky od společníků
1 – 3 roky	100%	50%	50%	50%
4 - 10 let	71%	62%	52%	33%
11 – 20 let	69%	40%	24%	36%
nad 20 let	69%	53%	25%	31%

Zdroj: Vlastní zpracování

Všechny firmy existující 1 až 3 roky využívají k financování nerozdělený zisk, ale odpisy, vlastní vklady a půjčky od společníků financují činnost jen 50 % firem. Firmy existující 4 až 10 let využívají nejvíce k financování nerozdělený zisk (71 % firem), zatímco půjčky od společníků využívá jen 33 % firem. Firmy s dobou existence 11 až 20 let také svou činnost nejvíce financují pomocí nerozděleného zisku (69 % firem) a nejméně jim slouží k financování vlastní vklady (24 % firem). Firmy existující déle než 20 let rovněž financují svou činnost nejvíce nerozděleným ziskem (69 % firem) a nejméně pomocí vlastních vkladů (25 % firem).

4.8.5 Využívání vlastních zdrojů financování podle výše ročních tržeb

Nerozdělený zisk financuje činnost 93 % firem dosahujících tržeb 51 až 100 mil., zatímco 45 % firem s tržbami 1,5 až 10 mil. a 50 % firem s tržbami nižšími než 1,5 mil. Odpisy k financování využívá 62 % firem s tržbami 11 až 50 mil., 57 % firem s tržbami 51 až 100 mil., kdežto firem s tržbami do 1,5 mil. je využívá jen 29 %. Vlastní vklady financují činnost více u firem dosahujících nižší výše tržeb, využívá je 45 % firem s tržbami 1,5 až 10 mil. a 43 % firem s tržbami nižšími než 1,5 mil., kdežto jen 14 % firem dosahujících tržeb ve výši 51 až 100 mil. Půjčky od společníků využívají v největší míře firmy s tržbami 51 až 100 mil. (50 % firem), naopak nejméně je využívají firmy s tržbami 1,5 až 10 mil. (27 % firem) a firmy s tržbami nižšími než 1,5 mil. (29 % firem).

Tab. 4.16: Podíl vlastních zdrojů u firem v % podle výše tržeb

Výše tržeb v mil. Kč	Druh vlastního zdroje			
	Nerozdělený zisk	Odpisy	Vlastní vklady	Půjčky od společníků
do 1,5	50%	29%	43%	29%
1,5 – 10	45%	36%	45%	27%
11 – 50	74%	62%	29%	38%
51 – 100	93%	57%	14%	50%
více jak 100	75%	50%	25%	31%

Zdroj: Vlastní zpracování

Firmy s tržbami nižšími než 1,5 mil. využívají k financování nejvíce nerozdělený zisk (50 % firem), odpisy a půjčky od společníků využívají nejméně (29 % firem). Firmy dosahující tržeb 1,5 až 10 mil. svou činnost financují nejvíce nerozděleným ziskem a vlastními vklady (45 % firem), zatímco půjčky od společníků využívá jen 27 % firem. Firmy s tržbami v rozmezí 11 až 50 mil. využívají k financování nejvíce nerozdělený zisk (74 % firem), kdežto vlastní vklady využívá jen 14 % firem. Firmy dosahující tržby vyšší než 100 mil. svou činnost financují také nejvíce nerozděleným ziskem (75 % firem) a nejméně vlastními vklady (25 % firem).

4.8.6 Míra důležitosti využívání vlastních zdrojů financování

Firmy vyjádřily míru důležitosti využívání jednotlivých vlastních zdrojů financování pomocí pořadí využívanosti. Procentuální podíl firem u jednotlivých vlastních zdrojů podle pořadí důležitosti jejich využívání je zachycen v následující tabulce.

Tab. 4.17: Podíl vlastních zdrojů u firem v % podle důležitosti využívání

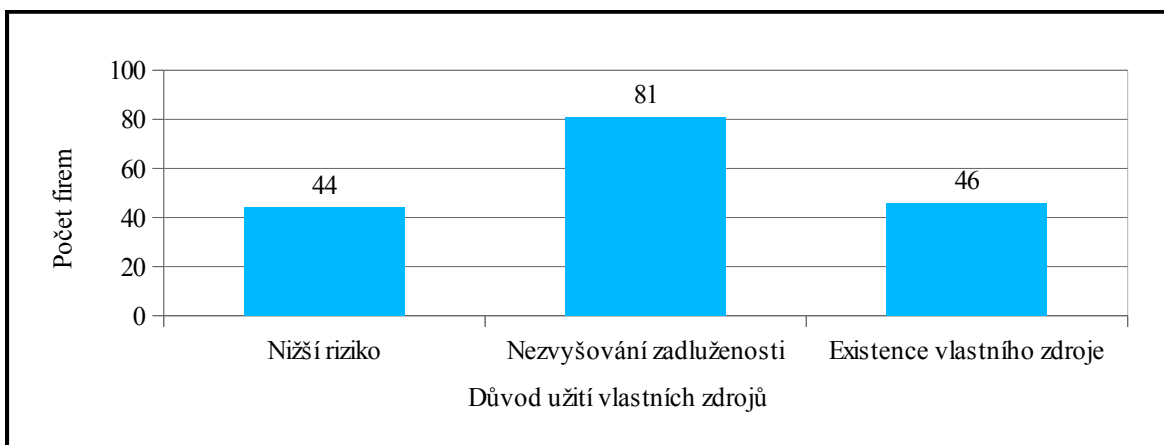
Vlastní zdroj	Pořadí využívání vlastního zdroje			
	1. místo	2. místo	3. místo	4. místo
Odpisy	31%	30%	24%	20%
Nerozdělený zisk	41%	40%	18%	0%
Vlastní vklady	22%	4%	12%	60%
Půjčky společníků	6%	26%	46%	20%

Zdroj: Vlastní zpracování

Za hlavní vlastní finanční zdroj slouží 41 % dotázaných firem nerozdělený zisk, zatímco pouze 6 % firem za něho považuje půjčky společníků. Naopak nerozdělený zisk není u firem využíván jako okrajový finanční zdroj, nýbrž za něho uvádí vlastní vklady (60 % firem). Půjčky společníků využívají firmy také spíše jako vedlejší finanční zdroj, 46 % firem je uvádí na 3. místě podle pořadí využívání. Odpisy využívají firmy na předních pozicích podle stupně využívání, 31 % firem je uvádí na 1. místo a 30 % firem na 2. místo v pořadí podle využívání.

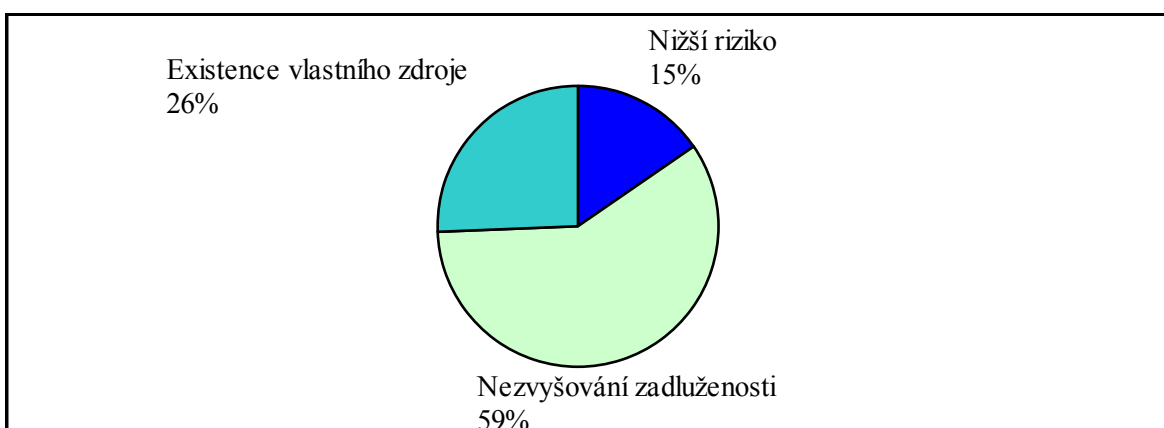
4.9 Důvody využívání vlastních zdrojů firmami

Důvodem využívání vlastních zdrojů financování je pro 81 % firem skutečnost, že vlastní zdroje nezvyšují zadluženost, 46 % firem uvedlo jako důvod užití vlastních zdrojů jejich samotnou existenci a pro 44 % firem představuje nižší riziko vlastních zdrojů důvod, pro který je využívají. Počet firem, které uvedly dané důvody využívání vlastních zdrojů je zachycen v následujícím grafu.

Obr. 4.12.: Důvody užití vlastních zdrojů financování
Zdroj: Vlastní zpracování

Zastoupení hlavního důvodu využívání vlastních zdrojů financování firmami je zachyceno v následujícím grafu.

Obr. 4.13: Podíl hlavních důvodů užívání vlastních zdrojů firmami
Zdroj: Vlastní zpracování

Za hlavní důvod, pro který firmy využívají vlastní zdroje k financování své činnosti, uvedlo 59 % firem skutečnost nezvyšování zadluženosti, 26 % firem používá vlastní zdroje v první řadě z důvodu jejich existence. Nejméně tedy 15 % firem primárně financuje svoji činnost z vlastních zdrojů kvůli tomu, že představují nižší riziko.

Vyhodnocením otázek týkajících se vlastních zdrojů financování byla dokončena celková analýza dotazníku a tím i praktická část diplomové práce.

Závěr

Diplomová práce se zabývala analýzou zdrojů financování podniků České republiky. V teoretické části byly popsány jednotlivé možnosti financování, které mají podniky k dispozici včetně pravidel týkajících se optimálního poměru jednotlivých finančních zdrojů. Těžiště práce obsažené v praktické části poté spočívalo v analýze zjištěných informací reálného využívání finančních zdrojů podniků.

Údaje o financování podniků byly získány realizací primárního výzkumu formou dotazníkového šetření. Poskytnuté informace o využívaných zdrojích financování byly poté vyhodnoceny. Bylo hodnoceno využívání vlastních a cizích finančních zdrojů podle oboru podnikání firmy, právní formy podnikání, počtu zaměstnanců, doby existence, výše dosahovaných ročních tržeb v mil. a míry důležitosti využívání. Dále byly zkoumány důvody užití vlastních a cizích finančních zdrojů.

Nejčastěji využívaným cizím zdrojem financování je u dotázaných firem úvěr, poté leasing, zatímco dluhopisy slouží k financování firem jen jako vedlejší finanční zdroj. Hlavním cizím finančním zdrojem, pomocí kterého firmy získávají finanční prostředky pro svou činnost, je úvěr, poté leasing a u menšího počtu firem zálohy od odběratelů, závazky vůči dodavatelům a dotace. Důvod, pro který většina firem využívá cizí zdroje, je nedostatek vlastních zdrojů, další ale ne tak časté důvody užití jsou daňová uznatelnost nákladů a nižší náklady cizích zdrojů.

Z hlediska konkrétní formy úvěru převládá využívání kontokorentního úvěru, následuje využívání investičního a provozního úvěru. Hypotečním úvěrem financuje činnost méně firem a exportní úvěr využívá jen minimální počet firem.

Nejčastější formou vlastních zdrojů financování je nerozdělený zisk, poté odpisy, půjčky společníků a vlastní vklady. Za hlavní vlastní finanční zdroj považuje nejvíce firem nerozdělený zisk, poté odpisy, vlastní vklady a nejméně firem půjčky společníků. Vlastní

zdroje firmy využívají zejména z důvodu, že nezvyšují zadluženost, dále z důvodu jejich existence a nižšího rizika.

Vyhodnocení informací zjištěných pomocí dotazníkového šetření poskytuje přehled využívání jednotlivých zdrojů financování v členění podle původu na vlastní a cizí, dále slouží k porovnání, jakým způsobem podniky svoji činnost financují s ohledem na obor podnikání, právní formu podnikání, dobu existence, počet zaměstnanců a výši dosahovaných tržeb.

Leasing financuje činnost v největší míře družstvům, firmám podnikajícím v dopravě, firmám s 51 až 250 zaměstnanci, firmám existujícím více než 4 roky, firmám dosahujících tržeb 11 až 100 mil. Úvěr slouží k financování nejvíce družstvům, firmám podnikajícím v zemědělství a stavebnictví, firmám nad 11 zaměstnanců, firmám existujících více než 4 roky, firmám s tržbami vyššími než 51 mil. Zálohy od odběratelů financují nejvíce činnost s. r. o., firmám podnikajícím ve stavebnictví, firmám s 1 až 50 zaměstnanci, firmám existujícím 1 až 3 roky, firmám dosahujících tržeb 1,5 až 10 mil. a 51 až 100 mil. Dotace financují činnost nejvíce družstvům, firmám podnikajícím v zemědělství, firmám s 51 až 250 zaměstnanci, firmám existujícím 4 až 10 let, firmám s tržbami nižšími než 1,5 mil. Závazky vůči dodavatelům poskytují finanční prostředky nejvíce s. r. o., firmám podnikajícím ve stavebnictví, firmám s 11 až 50 zaměstnanci, firmám existujícím 4 až 20 let, firmám s tržbami vyššími než 1,5 mil.

Kontokorentním úvěrem svou činnost financují nejvíce firmy podnikající formou s. r. o. a a. s., podle oboru podnikání ho nejvíce využívají firmy zabývající se stavebnictvím a dopravou, dále firmy s 11 až 50 zaměstnanci, firmy existující 4 až 10 let a více než 20 let, firmy dosahující tržeb vyšších než 11 mil. Hypoteční úvěr financuje činnost nejvíce družstvům a OSVČ, firmám podnikajícím v zemědělství, pohostinství a ubytování, firmám bez zaměstnanců, firmám existujícím 4 až 20 let a firmám dosahujících tržeb nižších než 1,5 mil. Investiční úvěr je nejvíce využíván družstvy a a. s., firmami podnikajícími v zemědělství, firmami nad 11 zaměstnanců, firmami existujícími déle než 20 let, firmami s tržbami vyššími než 51 mil. Provozní úvěr financuje činnost nejvíce družstvům a s. r. o.,

firmám podnikajícím v zemědělství, firmám s více než 11 zaměstnanci, firmám existujícím 11 až 20 let a firmám dosahujících tržeb nad 100 mil.

Nerozdělený zisk financuje v největší míře činnost družstvům, firmám podnikajícím ve stavebnictví, firmám s 51 až 250 zaměstnanci, firmám existujícím 1 až 3 roky, firmám dosahujících tržeb 51 až 100 mil. Odpisy financují nejvíce činnost družstvům a a. s., firmám podnikajícím v zemědělství, firmám s 11 až 50 zaměstnanci, firmám existujícím 4 až 10 let, firmám s tržbami 11 až 100 mil. Vlastní vklady jsou nejvíce využívány firmami podnikajícími formou s. r. o. a a. s., firmami působícími v pohostinství a ubytování, firmami s 1 až 10 zaměstnanci, firmami existujícími méně než 10 let, firmami s tržbami nižšími než 10 mil. Půjčky od společníků financují nejvíce činnost s. r. o., firmám podnikajícím ve stavebnictví, firmám s 11 až 50 zaměstnanci, firmám existujícím 1 až 3 roky, firmám dosahujících tržeb 51 až 100 mil.

Přínos diplomové práce je jak pro jednotlivé podniky, které mohou zhodnotit různé možnosti financování a porovnat zdroje financování svého podniku s ostatními podniky. Dále zjištěné výsledky výzkumu mohou sloužit pro poskytovatele jednotlivých finančních zdrojů financování pro vytvoření nabídky finančních prostředků konkrétním podnikům s danými charakteristikami.

Seznam bibliografických záznamů

Monografie:

DLUHOŠOVÁ, D. a kol. *Finanční řízení a rozhodování podniku*. 3. vyd. Praha: Ekopress, 2010. ISBN 978-80-86929-68-2.

JÁČOVÁ, H. *Podnik jako součást ekonomického systému a vybrané aspekty jeho řízení*. 1. vyd. Liberec: TUL, 2010. ISBN 978-80-7372-684-3.

KISLINGEROVÁ, E. a kol. *Manažerské finance*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2004. ISBN 80-7179-802-9.

KOLB, R. W., RODRÍGUEZ, R. J. *Principles of Finance*. 2. edition. Toronto: D. C. Heath and Company, 1992. ISBN 0-669-27384-8.

KOVANICOVÁ, D. *Abeceda účetních znalostí pro každého*. 20. vyd. Praha: Polygon, 2012. ISBN 978-80-7273-169-5.

LANDOROVÁ, A. a kol. *Obchodní bankovníctví*. 2. přeprac. vyd. Liberec: TUL, 2007. ISBN 978-80-7372-191-6.

MAREK, P. a kol. *Studijní průvodce financemi podniku*. 1. vyd. Praha: Ekopress, 2006. ISBN 80-86119-37-8.

NÝVLTOVÁ, R.; MARINIČ, P. *Finanční řízení podniku*. 1. vyd. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3158-2.

SHETTY, A. G. *Finance: an integrated global approach*. 3. ed. Homewood: Austen Press, 1995. ISBN 0-256-15302-7.

SCHALL, L. D.; HALEY, CH. W. *Introduction to financial management.*, 6th ed., Harcove: McGraw- College, 1991. ISBN 0-07-055117-0.

SYNEK, M. a kol. *Manažerská ekonomika*. 3., přeprac.vyd. Praha: Grada Publishing, 2003. ISBN 80-247-0515-X.

ŠENKÝŘOVÁ, B. a kol. *Bankovníctví II*. 1. vyd. Praha: Grada, 1998. ISBN 80-7169-663-3.

VALACH, J. *Finanční řízení podniku*. 2. vyd. Praha: Ekopress, 1999. ISBN 80-86119-21-1.

VALACH, J. *Investiční rozhodování a dlouhodobé financování*. 2. vyd. Praha: Ekopress, 2006. ISBN 80-86929-01-9.

WÖHE, G.; KISLINGEROVÁ, E. *Úvod do podnikového hospodářství*. 2., přeprac. a dopl. vyd., Praha: C. H. Beck, 2007. 928 s. ISBN 978-80-7179-897-2.

Databáze Proquest:

PRÁŠILOVÁ, P. Determinanty kapitálové struktury českých podniků. *E+M Ekonomie a Management*. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2012, č. 1, s. 89-104. Také dostupné komerčně z <http://search.proquest.com/docview/963546804?accountid=17116>

Příloha

Dotazník: zdroje financování

Pokyny k vyplnění: *vybrané odpovědi prosím označte křížkem do rámečků, případně dopište odpověď. Nechcete-li na některou z otázek odpovídat, vynechejte ji a pokračujte zbývajícými otázkami.*

1. Sídlo společnosti (kraj):

2. Právní forma podnikání:

☐ a.s.   ☐ s. r. o.   ☐ k. s.   ☐ v.o.s.   ☐ OSVČ   jiná

3. Obor podnikání:

4. Počet zaměstnanců:

☐ 0   ☐ 1-10   ☐ 11-50   ☐ 51-250   ☐ více než 250

5. Doba existence firmy:

☐ méně než 1 rok   ☐ 1-3 roky   ☐ 4-10 let   ☐ 11-20 let   ☐ více než 20 let

6. Roční tržby v mil. Kč:

☐ méně než 1,5   ☐ 1,5 – 10   ☐ 11 – 50   ☐ 51 – 100   ☐ více než 100

Následné pokyny k vyplnění:

Při vyplňování přiřadte 1 nejvíce používané variantě a pokračujte méně používanými s označením 2, 3 až 7 jako nevyužívaný.

7. Jaké cizí zdroje financování používáte?

- ☐ leasing
- ☐ úvěr
- ☐ dluhopisy
- ☐ zálohy odběratelů
- ☐ dotace
- ☐ závazky vůči dodavatelům
- ☐ jiný

8. Financujete-li svou činnost úvěrem, uveďte jeho formu.

- ☐ investiční
- ☐ kontokorentní (na běžném účtu)
- ☐ provozní
- ☐ exportní
- ☐ hypoteční
- ☐ jiný

9. Z jakého důvodu používáte cizí zdroje?

- ☐ nedostatek vlastních zdrojů
- ☐ nižší náklady
- ☐ nezakládá vznik řídících práv (při emisi akcií)
- ☐ daňová uznatelnost úroků do nákladů
- ☐ jiný

10. Jaké vlastní zdroje financování používáte?

- ☐ odpisy
- ☐ nerozdělený zisk
- ☐ vlastní vklady společníků, vlastníků (navýšení ZK)
- ☐ půjčky společníků
- ☐ jiné

11. Z jakého důvodu používáte vlastní zdroje?

- ☐ nižší riziko
- ☐ nezvyšování zadluženosti
- ☐ existence vlastního zdroje
- ☐ jiný

12. Využíváte-li některý z alternativních zdrojů financování, uveďte jeho formu.

- ☐ rizikový kapitál (pro rizikové projekty s velkým potenciálem výnosu)
- ☐ projektové financování (finančně náročných projektů)
- ☐ faktoring (prodej krátkodobých pohledávek)
- ☐ forfaiting (prodej dlouhodobých pohledávek)
- ☐ jiný

Děkuji za Váš čas strávený vyplněním dotazníku.